L.11.22

L-11-22

VITA HENRICI CHICHELE ARCHIEPISCOPI CANTVARIENSIS

SVB REGIBVS HENRIC. V. ET VI.

DESCRIPTA AB ARTHVRO DVCEO LL. D.

BIBL. CANT. ACAD.

OXONIÆ,
Excudebat Iosephus Barnesius, 1617.

Academiæ Cantabrigiensis
Liber

1406:97

VITA HENRICI CHICHELE ARCHIEPISCOPI CANTVARIENSIS.

HENRICVS CHICHELE in antiquo agri Northamptonienſis oppido (quod à Ferrariis, in quorum dominio olim erat, Heighamferrers vulgò denominatur) natus eſt patre *Thoma Chichele*, matre *Agnete*, familiâ obſcurâ, quam virtutibus ſuis illuſtrem apud poſteros deinceps reddidit. Adoleſcens juri Ciuili & Canonico operam dedit Oxonij inter ſocios Collegij Noui à *Gulielmo Wykam* Wintonienſi Epiſcopo adhuc ſuperſtite aſcriptus (qui duo Collegia magnifica & opulenta, illud Oxonij, alterum Wyntoniæ ſumptu immenſo nuperrimè conſtruxerat) in quibus ſtudiis ſummâ indole & induſtriâ vſus, Doctoris Legum inſignia adeptus eſt. Ex Academia evocatus eſt à *Richardo Medeford* Epiſcopo Sarisburienſi, à quo inter domeſticos & familiares primo aſcitus, & poſtea conſilijs omnibus & ſecretis adhibitus, cum eo conjunctiſſimè ſemper & amiciſſimè vixit. Ab eo Archidiaconatum

Sarisburiensem primò consecutus est, qui primus ad dignitates Ecclesiasticas illi gradus fuit, eundemque *Walterus Fitzpers* sacerdos diplomate regis Henrici designatus lite intentatâ vendicabat; vnde causa per appellationem ad *Thomam Arundell* Archiepiscopũ Cantuariensem devoluta, ab Auditore causarum legati potestate delegato dignitas Henrico adiudicata est. Erat ille annus humanæ salutis
1402 MCCCCII & III cũ regnaret Henricus quartus
quo Henricus Archidiaconus Sarisburiensis factus
1404 est, eoq; munere sedulò per biennium functus, Cãcellarius Ecclesiæ Sarisburiensis constitutus est. Nam cum *Walterus Medeford* Episcopi frater illius Ecclesiæ Cancellarius esset, ex causa permutationis secundum juris Canonici instituta rite factæ, vterq; dignitatem suam abdicavit, & Henricus ab Episcopo Ecclesiæ Sarisburiensis Cancellarius, Walterus ejudem Ecclesiæ Archidiaconus factus est. Erat autem dignitati Cancellarii annexa Ecclesiæ parochiæ Odyhamensis in dioces Wyntoniensi: eam etiam vnà cum munere Cancellarij vacantem Episcopus Henrico tribuit, in cuius possessionem illicò missus est à Custode jurium sedis Wyntoniensis, quæ tum Episcopo carebat per mortem *Gulielmi Wyckam* qui V Kalend. Octob. ejusdem anni, vitam in ea Ecclesia splendidè actam cum æterna commutaverat. Hasce dignitates Richardi Episcopi Sarisburiensis beneficio consecutus est, qui Henricum semper chariſſimum habuit, & cum post tres annos moreretur, ei cyathum auratum

ratum cum operculo in teſtamento verbis honorificis legavit, eundemq; executoribus ſuis in iiſdem tabulis nominatis præeſſe juſſit. Cæperant interea Henrici virtutes omnibus innoteſcere, & præſertim Henrico quarto Regi, qui eum poſtea pluribus negotijs adhibuit. Erat enim in ipſo præter inſignem literarum cognitionem ingenium acre & perſpicax, quod cum rerum vſu & prudentiâ Civili cõjunctum, eum ad res gerendas promptiſſimum reddidit. Præter negotia Regis domi præclarè geſta, è publicis muneribus primùm ei obtigit Legatio eximia, à rege inter illos legatos deſignato, quos ad Gregorium XII Pontificem Rom. miſit, ſive vt Pontifici ſedem ſuam nuper adepto gratularetur, ſive vt eum cum Benedicto XIII conciliaret qui Põtificem Maximum Avinioni agebat. Legati in Italiam venientes, Romam profecturi, Senis Gregorium inveniunt, quæ civitas Hetruriæ amæniſſima ſimul & nobiliſſima tum temporis reip. jure ſuis legibus vtebatur, poſtea à Medicæis debellata eſt, hodieq; magnorum Hetruriæ Ducum imperio paret; ibi verò legatos noſtros viros eximios [a] Theodoricus Niemenſis Gregorio libellorum ſupplicum magiſter, qui tum in aula Pontificia Senis erat, ſeipſum vidiſſe atteſtatur. Vt omittã reliquos Legatos, quorum nomina è memoria hominum ſcriptorum, vitio exciderunt, quam bene Henricus hoc munus geſſerit, quamtamq; gratiam apud Pontificem eo nomine promeruerit, Gregorius luculentè mox demonſtrabat; nam cum ad aulam Romanam illico

[a] *In nemore vnionis cap. 31.*

delatum esset, Guidonem Mone Episcopum Menevensem mortuum fuisse pridie Kal. Septemb. ejusdem anni, post legatorum ex Anglia discessum, *Hēricum* Episcopum Meneuensem vltrò renunciat, eumq; suis manibus more majorum consecrat IIII Non. Octob. literisq; ad Thomam Arundell Cantuariensem datis denunciat, se ex consilio Cardinalium Ecclesiæ Menevensi vacuæ Episcopum præfeciſſe *Henricum Chichele*, Eccleſię Sarisburiensis Cancellarium, legum Doctorem, & sacerdotem, virum prudentiâ, integritate, multisq; virtutibus insignem, rogans porro vt eundem in muneris sui administratione commendatum habeat. Henricus Gregorium Senis Lucam cōtendentem sequutus est, & cū eo ad finem Aprilis anni insequentis manſit; tū autē ex Legato Episcop' domū redit, & VII Kal. Sept. Ecclesiā Cantuarienſem pro more adeuns, Archiepiscopo, & succeſſoribus eius obedientiam reverentiamque justam & canonicam sacramento pollicetur. Hoc autem munere quàm dignus ab omnibus haberetur, Episcopi & Prælati provinciæ Cantuarienſis ad Synodū Londinenſem menſe Januarij sequentis convocati ampliſſimo teſtimonio comprobârunt. Cum enim in ea Synodo ageretur de legatis pro gente Anglorum ad Synodum œcumenicam Pisas mittendis, *Robertus Hallum* Sarisburienſis, *Henricus Chichele* Menevenſis Episcopi, & *Thomas Chillingdon* Prior Eccleſiæ Cantuarienſis, Legum Doctores, omnium ſuffragiis electi ſunt, & decretum porro, vt ſinguli beneficiorum poſſeſſores de ſingulis pro-

1408.

1409.

proventuum ſuorum libris quatuor denarios in eorum ſumptus erogarent. Indicebatur ea Synodus Piſis à Collegio Cardinalium Liburni coeuntiũ pro conciliando ſchiſmate inter Gregorium XII & Benedictum XIII quorum ille Romæ hic Avinioni pro Pontifice Romano ſe gerebat. De quo ſchiſmate quia in ſequentibus aliquoties dicendum erit, conſentaneum inſtitutæ narrationi videtur, vnde originem habuerit, quibuſq; modis invaluerit, altiùs ducto initio breviter explicare.

Poſtquam Phillippus Pulcher Gallię rex Bonifacij VIII Pontificis Romani execrationes eluſerat, & amẽtiam ipſius coarguerat, literis ad eum datis, quę apud plerosq; ejus ſeculi ſcriptores habentur, ipſumq; demum dignitate Põtificia ſpoliaverat, Cardinales regis offenſionem veriti, Clemẽtem V Guaſconem, Gallum, Pontificem eligunt. Ille à Collegio Cardinalium Peruſij cum abſens eſſet creatus, eos omnes Lugdunũ evocat, vbi in æde Divi Juſti præſentibus Philippo Galliæ, Eduardo Angliæ, & Alfonſo Arragoniæ regibus coronam accipit anno ſalutis reparatæ MCCCV, eodemq; anno creatis multis Cardinalibus Gallis, ſedem Avinioni conſtituit, vbi etiam eo mortuo ſex inſequentes Romani Pontifices, Joannes XXIII Caturcinus, Benedictus XII Tholoſanus, Clemens VI, Jnnocentius VI, Vrbanus V, Gregorius XJ, Lemovicenſes, Galli omnes Româ derelictâ per ſeptuaginta annos permãſerunt. Horum ſane Pontificum, præſertim Clemẽtis V, & Joannis XXIII, rapinas, libidines, luxuriã, gulam

gulam graviſſimè perſtringunt, Romanamque Curiam Babylonem appellant poetæ Itali, [b] Dantes Aldigerius, & [c] Frãciſcus Petrarcha, qui ſub illis Avinioni in aula Romana degebant, ſive quod Gallis infeſti erant, ſive quod viri integerrimi perditiſſimos eorum mores pati non poterant. Solum Clemens V à Juriſconſultis ſæpe memoratur, quod librum Clementinarum in Concilio Viennenſi à ſe editum Juri Canonico adjecerit. Ceterum Gregorius XI vrbis Romanæ ruinis, Italiæq; tumultibus cõmotus, relictâ clam Avinione Romam redit anno MCCCLXXVI, ab exceſſu Pontificum ſeptuageſimo primo, vbi incredibili omnium lętitia exceptus, baſilicas, palatia, ædificia, & civitatis mœnia collapſa cœpit reſtaurare. Eo poſt biennii mortuo Cardinales, qui ferè omnes Galli erant, populi Romani injurias metuentes, qui Italum poſtulabat, Pontificem eligunt Bartholomęum Barenſem Archiepiſcopum, qui mutato nomine Vrbanus VI dici voluit. Ille verò cum nomine mores etiam ſubito mutavit; nam cum ab omnibus moderati ingenij vir haberetur, Cardinales vniverſos incipiebat graviter increpare, & cum Otho Brunſuicenſis Tarenti Princeps, qui Joannam Siciliæ reginam duxerat, in genua procumbens ei poculum in prandio porrigeret, principem aliquãdiu ità ſubſiſtere paſſus eſt, donec à Cardinalibus admonitus ægre ab eo poculum acciperet. Quem quidem Pontificis faſtum & ſeveritatem intempeſtivam Cardinales moleſtè ferentes, Fundos civitatem in regno Neapolitano confugiunt,

[b] *Dell' inferno. canto 19. & del Paradiſo Canto 27.*

[c] *Nella terza parte. ſonetto. 8. 9. 10. & epiſt. 20.*

unt, vbi renunciato prius electionem Vrbani nullius momenti eſſe, quòd metu & vi facta eſſet, denuo Rupertum Cardinalem Genevenſem eligunt, qui Clemens VII dici voluit, & Avinionem cum ſuis Cardinalibus ſeceſſit. Ita hic Avinioni, ille Romæ creatis novis Cardinalibus Pontificem agit, & inter eos vniverſus orbis Chriſtianus diviſus eſt: Germani ſiquidem, Angli, Poloni, Hungari, Boëmi Daci, Sueci, & Itali plærique; Vrbano, Galli autem & Hiſpani Clementi obtemperabant. Vrbanus in Pontificatu ſuo quem per XI annos geſſit, Eccleſiæ dignitates viliſſimis Cardinalibus creatis dehoneſtavit, & inter principes Chriſtianos bella concitavit, vnde à pleriſq; pro Vrbano Turbanus dicebatur: vir omnium qui vnquam Romanam ſedem tenuerunt crudeliſſimus, nam ex Epiſcopis & Cardinalibus qui Clementi occultò favere inſimulabantur, alios carceribus, alios tormentis addixit, & poſtremò è Cardinalibus ſex præſtantiſſimos morte multavit, quorum vnum in itinere ſe conſpiciente immaniter trucidari, reliquos quinq; dum Genuæ eſſet culeis inſutos in mare proijci juſſit. Clemens interea Avinioni vitiis æmuli ſui parum conceſſit, quem omnes tradunt fuiſſe ambitioſum, prodigũ, pervicacem, ſuperbum, & qui præter familiæ ſuæ nobilitatem (erat enim è familia Comitum Genevenſium) de cætero nihil haberet quod in eo poſſet laudari. In Vrbani demortui locum ſuffectus eſt Romæ Petrus Tomacellus Cardinalis, qui mox appellatus eſt Bonifacius IX, & mortuo paulò poſtea

Clemente Auinioni, Cardinales ne capite deſtitu-
erentur Pontificem eligunt Petrum de Luna Hiſ-
panum qui Benedictus XIII dici voluit. Hi vero e-
os quibus ſucceſſerunt vitiis etiam ſuperarunt, ne-
que eorũ vtervis vt pax Eccleſiæ conciliaretur, vo-
luit de ſua dignitate decedere. Bonifacius cum eli-
geretur non ſolum ſcribendi, canendi, & literarum
omnium præter Grammaticam, verum etiam re
rum gerendarum expers erat, & in munere ſuo id
ſolum contendebat, vt nepotes ſuos locupletaret
per ſacrorum omnium mercaturam, quam ille qui-
dem ex omnibus Romanis Pontificibus turpiſſimè
exercuit. Annatarum vectigal primus beneficijs Ec-
cleſiaſticis impoſuit, ſub ea lege vt qui beneficium
vbivis gentium conſequeretur, dimidium annui
proventus fiſco Pontificio perſolveret, quam con-
ſuetudinem reliquæ gentes Chriſtianæ præter An-
glos admiſerunt: nam apud nos ab Epiſcopis ſolis
cœperunt exigi, cætera beneficia immunia perma-
ſerunt. Neque huic commento avarus Pontifex
acquievit, ſed Epiſcopatus & ſacerdotia omnia ſub
haſtâ venire paſſus eſt, in qua nundinatione fratres
& nepotes ſuos quandoq; proxenetas adhibuit, fæ-
pius ipſe licitantibus vendidit, pretiumq; ſuis mani-
bus accepit, & aliquando ſecundo emptori meliorẽ
conditionem offerenti eccleſiam addixit, poſtquam
à primo pecunias accepiſſet, adijciens ei fraudem
non fieri qui pretio minus juſto perſoluto Pontifi-
cem decipere voluiſſet, ipſosq; emptores impro-
biſſime coegit jurare, quod eccleſiam illam, cujus ip-
ſe

ſe pretium acceperat, per ſimoniacam pravitatem non fuiſſent conſecuti. Poſt Eccleſiæ ſpolia pauperibus inhiabat, quorum ille ſupplicibus libellis nolebat ſubſcribere, niſi ſinguli prius florenos ſingulos numeraſſent, quos ille ſacris Chriſtianis & anima ſua potiores habuit, nam dum ſacra coram eo pro more peragerentur, ſolebat ab ijs qui præſtò erant ſciſcitare, ecquis adeſſet qui aliquid attuliſſet, & ante paucas horas quam ex hac vita emigraret, cuidã interroganti de valetudine ſua, bene ſe habiturum reſpondit, ſi pecunias haberet. Haſce Bonifacij ſordes etſi omnes execrarentur, Juriſconſulti tamen defendebant, aſſerentes Pontificem Romanum ſimoniæ labem non contrahere, licet Epiſcopatus & ſacerdotia vendiderit, quod etiam [d] Canoniſtæ antiqui ferè omnes Pontifici nimis addicti tradiderunt, à qua tamen adulatione ſordida abhorrebant pleriq; ejus temporis theologi [e] qui Bonifacio ſuperſtite publicè docebant Põtificem dignitates Eccleſiaſticas aut beneficia vendentem ſimoniæ crimine ſe obſtringere, eandemq; ſententiam [f] Theologi deinceps omnes & [g] Canoniſtæ recentiores, Panormitanus, Barbatia alijq; amplexi ſunt. Benedictus etiam Avinioni licet ingenij, eruditionis, & prudentiæ laudem ab omnibus ſit conſecutus, in rerum ſacrarum quæſtu Bonifacio ſimillimus fuit, nã vterq; dignitates omnes, Sacerdotia, gratias, peccatorum expiationes, & Eccleſiæ prædia ciuitatesq; proſcribebat, adeo vt ſacroſancta clavium Eccleſiaſticarum authoritas per turpem vtriuſq; Pontificis mer-

[d] *Io. Andr. Anchoran. Cardin. & Dd ad c. 1. de ſimon. Felin. in c. ex parte n. 1. de off. deleg.*

[e] *Theod. Niem. lib. 2. de ſchiſm. cap 32.*

[f] *Thom. 2. 2. qu. 100. art. 2. & ibi Caietan. & omnes. Navarr. in manual c. 23. n. 108. Paul. Anglic. in ſpeculo aureo.*

[g] *Panor in repetit. c. extirpanda de § quia vero. n. 53. de præben. & in c. 1. de ſimon. Barbat. ad c. cum pridem de pact. Barthol. Vgolin. de Simon. Tab. 1. cap. 3. §. 5.*

mercaturam apud omnes evileſceret. Sane Baldus eximius Juriſconſultus qui tum temporis jus Civile Patavij docebat, licet electionem [h]Vrbani approbaſſe, & Clementem pro adulterino Pontifice habuiſſe videatur, Bonifacium tamen & Benedictum inſectatur, [i] Bonifacium bovi Benedictum beſtiæ efferæ comparans, & neutrum eſſe Dei miniſtrum legitimumve Pontificem aſſerit, quòd ſeditiones in Eccleſia fouerent, quòdque neuter eorum pro pace Eccleſiæ comparanda ſe ſolio ſuo demoueri pateretur. Eam ob cauſam Bonifacio mortuo poſtquã XIIII annos ſedi Romanæ præfuiſſet, Cardinales dum ad eligendum Pontificem coeunt, pro ſe quiſque ſanctè iuravit, abdicaturum ſe ſtatim Pontificatu ſi forte deligeretur, modò alter Pontifex idem faceret, atq; ita cõmunibus orbis Chriſtiani ſuffragiis vnus Pontifex deſignaretur, ſin falleret, diris ſeipſum execrationibus devovebat; quo ſureiurando etiam Cardinales Avenionenſes in electione Benedicti paulò antea ſe obſtrinxiſſent: & ſtatim Innocentius Coſmatus Cardinalis Pontifex renunciatur, qui Innocentius VII dictus eſt. Ille autem de juramenti ſui religione parùm ſollicitus, dignitatẽ pertinaciſſimè retinuit, neq; per biennium quo fuit Pontifex induci potuit, vt eã deponeret, vir alioquin juris Canonici peritiſſimus, ſed ad libidines propenſus, & qui opibus comparandis nimis intentus erat. Quocirca poſt ejus obitum Cardinales ſinguli in conclavi idem jusjurandum maximis execrationibus interpoſitis iterum concipiunt, & pol-

[h] *Bald. ad c. quia propter. de elect.*

[i] *Bald ad c. olim. de reſcript.*

licentur

licentur etiam nolle ſe aliquos Cardinales creare: modò alter Pontifex à creandis Cardinalibus itidē abſtineat,& pridie Kalend. Novembr. anno Chriſti MCCCCVI. Angelum Cornarium Venetum eligunt, qui Gregorij XII nomen induit. Hic poſtquam ſedem adeptus eſt, publicè verbis & lachrymis teſtatus eſt, ſe virum omnium indigniſſimum noluiſſe hoc munus ſuſcipere, niſi vt pacis in Eccleſia conſtituendæ author eſſet, & apud omnes prædicabat ſe illud ſolum exoptare, vt dies & locus deſignaretur in quo ipſe cum Benedicto conveniret, & per vtriuſq; abdicationem Eccleſiæ vnicum paſtorem iterum haberet. Quapropter literis ad Benedictum, ad Henricum IIII Regem noſtrum, ad omnes principes Chriſtianos & Epiſcopes ſtatim datis, eos hortatur & rogat, ne pro ſchiſmate amovēdo Eccleſiæ deſint, & Legatos ad Benedictum mittit Antonium Cornarium Epiſcopum Bononienſem nepotem ſuum, Guliel. de Vinea Epiſcopum Tudertinum, & Antonium de Butrio primarium juris Canonici tum temporis in Academia Bononienſi interpretem, cujus legationis ipſe in commentarijs ſuis meminit; quibus in mandatis dat vt cum Benedicto conveniant de loco in quo ea renunciatio faciēda eſſet. Ii Benedictum Maſſiliæ inveniētes, cum eo paciſcuntur vt vterq; citra menſem Novemb. inſequentem Saonam accedat, quæ civitas in littore modis Ligu ſtici poſita imperio reipub. Genuenſis parebat, vtq; ibi poſt vtriuſq; renunciationem novus Pontifex eligeretur, & Maſ-

* *Anton. de Butr. ad cap. quod ad conſultationem n. 3. de ſent. & reiud.*

silia Lutetiam proficiscuntur, vt cũ Carolo VI Galliæ Rege hac de re agerent, vbi incredibili lætitia ab omnibus accepti sunt: verum cum peracta legatione ad Gregorium reversi ab eo inclementius habiti essent, Antonius de Butrio paulò postea animi mœrore mortuus est. Ista enim à Gregorio subdolè facta sunt vt à se harum discordiarum causam amoliretur, nã ipse tergiversari primùm, quod Saona locus esset suspectus, vtpote quæ ad Genuenses spectaret, qui Benedicto obtemperabant, & postea recusare, obtendens Theologorum suorum sententiam, qui ab eo submissi publicè populum in concionibus docebant, non potuisse Gregorium gregis Christiani à Christo summo pastore sibi demandati curam sine piaculo deserere. Cæterum quia increbuerat Benedictum ante finem æstatis Saonam advenisse, Gregorius ne ipse solus ab omnibus redargueretur, Roma ægrè relicta Kalendis Septemb. anni sequentis Senas venit, ibiq; vsq; ad finem Januarij sequentis commoratus est. Dum Senis esset, præter Benedicti, Caroli regis Galliæ, aliorumq; principum Legatos, eo etiam venerunt Legati regis nostri, inter quos (vt superius dictum est) erat *Henricus Chichele*, isq; ibi à Gregorio Episcopus Menevensis factus est: qui omnes pro pace in Ecclesia constituenda, ejus fidem coram Cardinalibus sub juramenti religione interpositam, vehementer obtestabantur. Inde Februario incunte Lucam concessit, neq; inde recessit vsq; ad mensem Julij insequentem, vbi ab iisdem legatis (nam legati nostri

Lucæ

Lucæ apud Gregorium manebant vsq; ad finem Aprilis) sæpè interpellatus Saonam contendere recusavit, & cum Benedicto per emissarios suos clam egit, ne de jure suo decederet, vnde cum omnes eũ prævaricari & Christianis illudere animadverterent pro Gregorio Errorium appellabant. Illud etiam Cardinales maximè cruciabat, quod Gregorius ijs repugnantibus contrà juri-jurandi sui fidem Gabrielem Condelmarium nepotem suum (qui postea Pontifex fuit) & tres alios Cardinales cooptâsset, & reliquis Cardinalibus porrò graviter interminatus fuisset ne cùm Cardinalibus Benedicti se inconsulto agerent, quod aliqui eorum clam moliri dicebantur; & Johannem Proset Archidiaconum Norfolciensem beneficijs omnibus spoliasset, eam solum ob causam quod Cardinales diversum sentientes allocutus fuisset. Quocirca Cardinales suarum partium Pisas fugiunt mense Maij anno MCCCCVIII quæ civitas addecimum à Luca lapidem posita est, ibiq; ab anathemate & execrationibus Gregorij quas ille in eos pronunciaverat, appellatione publicè interposita ad Jesum Christum supremum judicem, ad Synodum generalem, & ad futurum Pontificem provocant eamq; appellationem ritè interpositam, neq; iniusti Pontificis anathemate fuisse Cardinales obstrictos [1] Abbas Panormitanus postea asseruit. Et licet aliqui Gregorij asseclæ publicè docuissent, cum à juramenti religione quod pro schismate extinguendo interposuerat fuisse immunem, quod ipse seipsum pro potestate sua à jure jurando

[1] *Abb. ad c. inquisitioni n. 5. de sent. excom.*

rando absolvere posset: contrarium tamen defenderunt præstantissimi Jurisconsulti, [m] Petrus Ancharanus, Franciscus Zabarella Cardinalis, & Antonius de Butrio qui omnes tum floruerunt, asserentes vtrumq; Pontificem hac in causa perjurij reum esse, eorumq; tententiam Philippus [n] Decius postea secutus est. Ista Cardinalium à Pontifice secessio plerisq; principibus Christianis placuit, præsertim Henrico regi nostro, & Carolo Galliæ regi, qui tergiversationum vtriusq; Pontificis pertœsi, ab eorum obedientia nuper defecerant, quod tamen Historiographi vtriusq; gentis stipendiarij Pontificis dolo malo omiserunt. Angli enim licet Vrbano VI, & deinceps iis qui Romæ creabantur, tam religiosè hucusq; obtemperaverant, vt Thomas Arundell Cantuariensis Archiepiscopus in juramento quod in eo munere suscipiendo Bonifacio IX pro more præstabat, illud etiam nuncupatim polliceretur, se Rupertum Cardinalem Geneuensem qui Clemens VII dictus est pro adulterino Pontifice habiturum: hoc tamen anno in Synodo Londini habitâ rege authore interdicebatur, ne pecuniæ ex Episcopatibus aut Sacerdotijs debitæ fisco Romano persolverentur, Cardinalibus illud per literas (quæ in acta publica relatę hodiè conspiciuntur) rogantibus, qui asserebant immensam pecuniarum vim quæ ex hoc regno Romam quotannis deferebatur, Pontifices impellere ad eam sedem ambiendam, & cohibere postea ne eam desererent: quod tamen à nemine nostrorum scriptorum proditum est. Galli verò li-

[m] *Ancharan. cons. 181. Card. Zabar. cons. 150 Anton. de Butr. ad c. 1. n. 10. de Constit.*

[n] *Dec. in consil. pro authoritate concilij supra Papam.*

cet Pontifices Avinionenſes ſequerentur, Carolus tamen Benedicti pervicaciam animadvertens noluit ei amplius parere, quod etiam o Baldus tradidit, illamq; obedientiæ ſubtractionem juſtam fuiſſe demonſtrat: & poſtea Curiæ Pariſienſis Senatuſconſulto Cardinales, & Cameræ Romanæ ſervi iuſſi ſunt ab annatarum proventibus manus abſtinere, duoq; Pontificis emiſſarij qui diplomata Pontificia attulerant, in quibus Rex & Principes anathemate percuſſi ſunt, mitris chartaceis redimiti, & plauſtro ſtercorario impoſiti per civitatem ignominioſè traducti ſunt, ſicuti p Carolus Molinæus acutiſſimus Juriſconſultus deſiderata hiſtoricorum ejus gentis fide, ex illius Curiæ actis comprobavit. Merito igitur Imperatorum Romanorum ignaviam accuſat q Theodericus Niemenſis, nam Carolus IIII in cujus tempora hujus ſchiſmatis initia incidebant, non ſolum Eccleſiæ calamitates negligebat, verum etiam imperium abdicato regno Arelatenſi in Gallia, & multis imperij civitatibus alienatis, turpiter labefactabat, poſteaq; ab Electoribus per ſordes obtinuit, vt Wenceſlaum filium ſuum hominem ignavum in Regem Romanorum electum ſibi ſubrogaret, qui etiam dum imperaret, nihil omnino Principe dignum geſſit. Robertus etiam Bavarus, qui poſt Wenceſlaum à Germanis electoribus imperio exutum hoc tempore imperabat, de imperio ſimul & Eccleſia ſecurus agebat, nam Italiam, Avinionem, aliaſq; imperij partes ab injuſtis poſſeſſoribus detineri patiebatur, & Gregorij partibus favens

o *Bald. ad d. c. olim de reſcript.*

p *Carol. Molinæ de Monarch. Franc. n. 140. 141. 142.*

q *Niem. lic. 3 de ſchiſm. cap. 7. & nemore vnionis. Tract. 6. cap. 31*

vens, Eccleſiæ diſcordiarum præcipuus author habebatur. Certè à prioribus Imperatoribus longè degenerabant, qui Pontifices Romanos [r] creabant, [s] deturbabant, & pro componendis Chriſtianorum diſcordiis [t] Synodos indicebant, qua poteſtate Imperatoris jam maximè opus fuit: nam inter has Pontificum factiones fides Chriſtianorum vacillare, ſacra omnia venum dari, mores Eccleſiaſticorum impunè corrumpi, ipſi deniq; Pontifices erant homines adeo profligati, vt hæc ipſa apud poſteros parum fidei habitura fuiſſent, niſi traderentur à duobus ſcriptoribus probatiſſimis Theodorico Niemenſi & Baptiſta Platina, quorum vterq; Pontificibus à ſecretis erat, hic ſub Sixto IIII, ille ſub Vrbano VI Bonifacio IX Innocentio VII Gregorio XII in aula Romana jam verſabatur. Cardinales igitur Gregorii animadvertentes Imperatorem de hiſce Eccleſiæ tumultibus extinguendis parùm ſollicitum eſſe, poſtquam Piſas ſe contuliſſent, Gregorium edicto publico ſchiſmatis authorem, & dignitate ſua deturbatum, omniaq; ab eo vt à Pontifice gerenda irrita eſſe pronunciant, & Epiſcopis, Abbatibus, prælatis, Eccleſiæq; vaſallis vniverſis interdicunt, ne annatas, cenſus, aut alia fiſco Romano debita Gregorij miniſtris perſolvant, & accitis ad ſe Benedicti Cardinalibus, qui ſuadente Carolo rege Galliæ ab eo nuper defecerant, communibus ſuffragiis Pontificatum vtriq; abrogant, Synodum Piſis ad feſtum Annunciationis Divæ Mariæ Virginis anni ſequentis pro eligendo nouo Pontifice indicunt,

[r] *C. Hadrianus. c. in Synodo. diſt. 63. c. Victor Honorium. diſt. 97.*
[s] *C. Si quis. 2. qu. 7. & c. nos ſi in competenter. ead.*
[t] *C. Habeo librum. diſt. 16. c. Valentinianus. diſt 63. c. mandaſtis. 2. qu. 4.*

cunt, quæ omnia ſingulis principibus Chriſtianis per literas ſignificant, eorum gratiam porrò & opẽ pro pace in Eccleſia ſtabilienda implorantes, & occidentalis Eccleſiæ Epiſcopis vniverſis denunciant, vt eam ob cauſam Synodo interſint. Quamvis autem aliqui tum temporis [u] Theologi vt Põtifici ſuiſq; commodis arte adulatoria inſervirent, Cardinales ſchiſmate obligatos eſſe dicerent, quod [x] Synodus ſine Pontificis Romani authoritate convocari non poſſit: Baldus tamen, Cardinalis Zabarella, & Petrus Ancharanus Cardinales illos defenderunt: nam [y] Baldus contra iſtiuſmodi Pontifices primò verbis, dein herbis, tertiò lapidibus & vi utendum, eoſq; à Concilio amouẽdos eſſe ait: [z] Zabarella vero & Ancharanus, qui in Synodo Piſanâ aderant, ampliſſimè probarunt potuiſſe Cardinales Synodum convocare, in qua Pontifex in jus vocari & deturbari poſſit, eamq; ſententiam poſt eos amplexi ſunt [a] Panormitanus, Decius, Felinus, alijq; recentiores, qui Synodum Piſanam expreſsim approbarunt: quibus accedunt [b] Academiarum Pariſienſis & Bononienſis ſuffragia, quæ decreta ſua contra hos Pontifices pro Cardinalibus interpoſuerunt, & noviſſimè [c] Cardinalis Bellarminus dignitatis Pontificiæ acerrimus propugnator, Synodum Piſanam etſi planè non approbet, neq; eam tamen planè rejicere auſus eſt. Ad hanc Synodum valdè propenſi erant principum Chriſtianorum animi, regis preſertim noſtri & Galli, ad quos Cardinalis Burdegalenſis vir prudentia & integritate clarus Piſis in

[u] *Vide Niem. in nem. vnion. Tract. 4. cap. 9.*
[x] *C. Multis diſt. 17.*
[y] *Bald. ad l. c. olim de reſcrip. & in c. quia propter de elect.*
[z] *Zabar. in c. licet n. 13. de elect. & in conſ. 150. & in Tract. de ſchiſmate huius temporis. Ancharan. conſ. 181*
[a] *Panor. ad c. licet de vitanda. n. 8. de elect. Dec. in Conſil. pro Concil. Piſano. Felin. ad c. ſuper literis n. 21. de reſcript. Cardin. Iacob. de Concil. lib. 3. art. 1. n. 11 Io. Royas. de Haret. n. 518.*
[b] *Niem in nem vnionis Tract. 6. cap. 15. 16.*
[c] *Card. Bellar. lib. 1. de Concil. cap. 8.*

in Galliam primò, deinde in Angliam hoc anno venerat, atq; hìc oratione copiosa coram Rege & Ordinibus regni habita, animos omnium contra Gregorium ita commoverat, vt Thomas Cantuariensis literis etiam Academiæ Parisiensis idem ab eo rogantis adductus, ad Synodum Pisanam profisci statuisset, nisi à rege de valetudine, itinerum incommodis, negotijsq; publicis admonitus sese continuisset: quin potiùs placuit omnibus Legatos mitti, qui Anglorum nomine Synodo interessent. Atque hæc erat Ecclesiæ Romanæ conditio cum Synodus Pisana indiceretur. Jam ad Henricum redeamus.

Walsingh.

1409. Legati in Synodo Londinensi designati, ineunte anno MCCCCIX Robertus Hallum Sarisburiensis, *Henricus Chichele* Menevensis Episcopi, & Prior Cantuariensis, Pisas profecturi itinere per Galliam facto cum Lutetiam venirent, Johannes Gerson insignis Theologus, Academiæ Parisiensis Cancellarius, eruditam & luculentam coram ijs orationem habuit, super illis Oseæ Prophetæ verbis, *Congregabuntur filij Israel & filij Iudæ pariter*. In qua postquã de Academiæ Oxoniensis laudibus præfatus esset, quæ eò nuperrimè nuncios pro Synodo promovenda, atq; decretis contra Pontifices contumaces ferendis miserat, & fusè ex illa sacrarum literarum particulâ de potestate Synodi œcumenicæ disseruisset, legatis de eorum adventu Parisienses omnes gratulari testatur, eorum pietatẽ laudat qui pro Ecclesiæ pace tot incommoda paterentur, & demum

Acade-

Academiæ nomine ijs conſilia officiaq; omnia ſtudioſè defert. Quę oratio inter [d] Gerſonis opera etiamnum extat. Inde Galliam emenſi Piſas v Kalen. Maij ſplendide ingreſſi ſunt, vbi CXL. Archiepiſcopos Epiſcoposq; præter Abbates & alios Eccleſiaſtici ordinis frequentiſſimos in Synodo reperiunt, & Sarisburienſis quod reliquos Legatos dignitate anteiret, regis ſui nomine oratione eleganti vniverſos ad pacem, & ad ſedandas Eccleſiæ diſcordias cohortatus eſt. idemq; reliquorum principum legati qui ad Synodum venerant, Galli, Hiſpani, Scoti, Luſitani, Hungari, Daci, Sueci, Poloni enixè rogarunt. Ideò Gregorij & Benedicti Pontificum crimina ad Synodum deferente advocato fiſci, & poſtulante vt de ijs inquiſitio haberetur, à quibuſdam delegatis, quibus ea cognitio demandari poſſet, vterq; teſtibus in pœnam contumaciæ receptis, & aliis probationibus convictus, à [e] Synodo periurus, ſchiſmaticus, hæreticus, dignitate Pontificia exanthoratus pronunciatur, & Nonis Julij Petrus Philardus à [f] Cardinalibus poteſtate Synodi ijs delegata ſuffectus, & Alexander v dictus eſt. Erat Alexander origine Cretenſis, patre incerto natus, à quodã Franciſcano dum puer victum oſtiatim quæreret perſpecta ipſius indole in ordinem ſuum cooptatus, ab eodem in Italia Grammaticam & Logicam edoctus, inde ad Academiam Oxonienſem amandatus, vbi Philoſophiæ & Theologiæ ſtudijs per plures annos incumbens inſignem vtriuſq; ſcientiæ cognitionem adeptus eſt, quam deinde Pariſijs do-

[d] *In vol. 1. operum Io. Gerſon.*

[e] *Niem lib. 3. de ſchiſm. cap. 44.*

[f] *Abb. ad c. licet de vitanda, n. 8. de elect.*

cens & commentariis in libros sententiarum acutè scriptis patefecit, postea procurante Joanne Galeatio Mediolani Duce Archiepiscopus Mediolanensis, demum ab Innocentio VII Cardinalis, & jam Pontifex creatus est: vir doctrinâ & integritate singulari, sed studiis & vitæ monasticæ assuetus, ad negotia publica administranda ineptus ab omnibus habebatur. Verum nec diuturnam nec tranquillam sedis suæ possessionem nactus est, nam post finem Synodi, Pisis Bononiam profectus Kalendis Maij anni sequentis, decimo Pontificatus mense veneno extinctus creditur, & Balthasar Cossa, qui Bononiæ Legatus ab Alexandro constitutus præerat, vir ferox & militiæ quàm Sacerdotio aptior, à Cardinalium Collegio partim metu militum quos in vrbe pro statione habebat, partim largitione vsus erga inopes Cardinales à Gregorio nuper creatos, Pontifex renunciatur, & Joannis XXIII nomen accepit. Dum autem Alexander Pisis & Bononiæ esset, Gregorius interea Arimini, & Benedictus Panischolæ (quæ civitas in Arragoniâ sita est) pro Pōtifice se gerebant; adeoq; tres jam considebant in Divi Petri Cathedra, quæ vix unius fastum continere potest, iustissimo divini numinis iudicio, vt redargueretur eorum vanitas, qui à perpetua in ea sede Pontificum successione, sacrum Christi gregē, fidemq; Christianorum omnium pendēre volunt. Soluto concilio Pisano, Henricus Menevensis (qui etiam in libris juris[f] municipalis legatus à rege hoc ipso anno perhibetur) cum reliquis legatis, ingruente

[f] Am. 11. H. 4. fol. 78. b.

ente hyeme domum redit, vbi duobus annis ſequentibus duabus Synodis Londini habitis, ab Archiepiſcopo Cantuarienſi evocatus interfuit, uti ex publicis earum Synodorum actis conſtat: de cætero dioceſin ſuam peragrare, de moribus populo ſui inquirere, & reliqua Epiſcopi munia ſedulò obire, quotieſcunq; ei à publicis negotijs vacaret, ad quæ ab Henrico quarto rege ſæpe adhibitus eſt, qui eſt ſummo ob prudentiam ſingularem in honore ſemper habuit. Eo autem vitâ functo Weſtmonaſterij xii Kal. April. anno humanæ ſalutis MCCCCXIII ſucceſſit Henricus v magni ingenij Princeps, in cujus verba ob egregiam indolem vltrò jurarunt proceres, antequam coronam acciperet, quod nemini noſtrorum regum ante illum præſtitum fuiſſe traditur. Is poſt adoleſcentiam in vitâ privatâ ſolutè actam, regnum adeptus vnâ cum cõditione mores mutavit, & amotis æqualibus quos voluptatum miniſtros habuerat, ſtatim prudentiſſimos quoſque graviſſimoſq; aſcivit, quorum conſilijs pater uſus fuerat, & inter eos Henricum Menevenſem, quem poſtea magni ſemper æſtimavit, eumq; in initio principatus è reliquis omnibus delectum, hoc ipſo anno duas honorificas legationes obire juſſit, quarum memoriam ſcriptoribus Gallicis debemus, noſtri enim eas vti & alia multa omiſerunt. Primo ad Gallum, poſtea ad Burgundum miſſus eſt. In Gallia enim inter Carolum vi regem Galliæ, & Henricum iiii regem noſtrum, bellum gerebatur ob crebras Gallorum excurſiones in Aquitaniam, quam

1410. 1411. 1413.

quam Angli tum temporis possidebant, cujus causâ patre jam mortuo vnà cum hæreditate ad Henricum v. delata, Carolus intestinis discordijs inter Ludovicum Aurelianensem fratrem suum, & Joannem Ducem Burgundionum occuparus, inducias nobiscum cupiebat, à quibus etiam Henricus rex nostet rebus domi in novo principatu nondum compositis parùm abhorrebat; ideo ex Anglia
g mittuntur Richardus Comes Warwicensis, & Henricus Menevensis Episcopus, à Gallo magister Equitum, quod munus in Galliâ primum est, & præfectus maris, qui Caleti mense Julio coëuntes inducias vnius anni pacti sunt. E Galliâ reversus eodem anno h iterum cum Warwicensi ad petendam in matrimonium Joannis Burgundionum Ducis filiam Henrico regi missus est: ij verò Lillæ in Flandria Burgundum invenientes, cum eo ex mandatis agunt, sed redierunt re infecta, sive quod virginis forma non placeret, sive quod rex interea ad nuptias cum Galliæ regis filia factus esset propensior, eamq; ob causam hoc ipso tempore alios legatos in Galliam miserat. Post paucos à reditu menses ubertimum legationum istarum, & suarum virtutū fructum est consecutus: nam cum ageretur de creando antistite Cantuarienſi, ex omnibus hujus regni Episcopis, sine controversia designatur, qui dignitatem illā à rege ampliſſimam administrare posset, & iudicio regis dignissimus omniū habitus est, qui in secretiore procerum concilio primus sententiam diceret. Etenim mortuo Thoma Arundelio

g *Enguerrant de Monstrellet. chap.* 106.

h *Enguerrant de Monstrellet. chap.* 109.

lio Archiepiſcopo Cantuarienſi xi. Kal. Martij anno ſalutis reparatæ MCCCCXIIII Joannes Wodnesburgh Prior & Monachi Eccleſiæ Cantuarienſis à rege novi antiſtitis eligendi poteſtatem implorant, quam reges noſtri Pontifici Romano ademptam ſibi vendicaverant poſt Edvardum III [i] qui primus arbitratu ſuo Epiſcopos conſtituit, & iſtiuſmodi conſuetudinem juris Canonici inſtitutis eſſe conſentaneam Panormitanus aſſeruit. Eam autem [k] cum à Rege ſub diplomate publico obtinuiſſent, monachos abſentes edicto evocaſſent, & Thomæ Arundelio in æde Chriſti Cantuariæ juſta feciſſent IIII Id. Martij in domo capitulari vniverſi coëunt, vbi poſt ſacra ſolenniter peracta & concionem habitam, in qua ex ſacris literis ſinguli in re tam ardua de officijs ſuis admoniti ſunt, perlecto etiam diplomate regio, omnium ſuffragiis illico poſtulatur Henricus Menevenſis, eaque poſtulatio à Joanne Langdon monacho reliquorum nomine annunciata eſt coram populo, qui frequens in Eccleſia novi antiſtitis electionem expectabat. Poſtulari etenim non eligi poterat ex juris Canonici regulis, quibus Epiſcopus cum [l] Eccleſia ſua nuptias contrahere dicitur, & ab ea [m] diverti inconſulto Romano Pontifice non poteſt, adeoq; Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ obſtrictus ad aliam ſedem non eligitur, ſed [n] poſtulatur, & à Pontifice non ſecundæ præfectus, ſed à priore [o] tranſlatus dicitur: quæ omnia Romanorū Pontificum ambitione invecta ſunt, qui pleroſque orbis Chriſtiani Epiſcopatus ſui juris hac arte faciebant.

1414.

[i] *Polydor. lib. 19 in Edvard. 3.*

[k] *Abb. ad. c. 1. de conſuet. n. 4. & apoſtil. ibi.*

[l] *C. ſicut vir. 7. qu. 1.*

[m] *C. inter corporalia extr. de tranſlat. epiſc.*

[n] *Tot. tit. extr. de poſtul. prelat.*

[o] *Tot. tit. de trāſlat. epiſc. & Rebuff. in prax. beneſic par. 1. tit. de tranſlat. epiſc.*

ebant. Eodem etiam die duo ex illa ſocietate monachi Gulielmus Moleſh & Joannes Molond Procuratores ab vniverſis conſtituti ſunt, qui Henricũ Londini adeuntes Idib. Martij ei vota Prioris & Monachorum denunciarent, eorumq; nomine ſupplicitèr obteſtarentur, vt ejus Eccleſiæ adminiſtrationem ſuſcipere dignaretur; quibus ille pro tempore reſpondit, ſe in cauſa tanti momenti nihil certi impręſentiarum ſtatuere poſſe, ſed diem ad deliberandum poſtulare. Poſtridiè accedentibus ad eum rurſus capituli procuratoribus in ædibus Epiſcopi Norwicenſis coram Edvardo duce Eboracenſe aliiſq; compluribus viris primarijs qui intererant, cõceptis verbis reſpondit, ſe eorum votis non poſſe annuere, quod integrum ſibi non eſſet Eccleſiam Menevenſem, cui jam præeſſet, ſine Pontificis Romani authoritate exuere, neq; tamen ab ijs prorſus abhorrere, modo id Pontifex iubeat, atque ideo ſe poſtulationem ſuam Pontificis arbitrio permittere. Igitur Prior & Monachi per Procuratores Romam miſſos à Johanne xxiii humillimè petunt, vt ratam habere vellet poſtulationem Henrici Menevenſis ad ſedem Cantuarienſem, eodemq; tempore Henricus rex per literas Pontifici ſignificat ſe Priori & Monachis Cænobij Cantuarienſis poteſtatem eligendi Archiepiſcopi conceſſiſſe, poſt poſtulationem Henrici Menevenſis ijſdem per libellũ ſupplicem implorantibus authoritatem ſuam adhibuiſſe, Henricum virum inſignem virtutibus ſuis eam dignitatem promeruiſſe, & illud ſolum reliquũ eſſe

eſſe vt ipſe in hac cauſa partes ſuas interponeret. Erant autem Henrici virtutes Pontifici ſatis perſpectæ, primo in aula Gregorij XII quem Balthaſar Coſſa vnus è Cardinalium numero ſequebatur, deinceps in Synodo Piſana, cui ille etiam intererat, ideoq; capituli procuratores ab eo Bononiæ, vbi tũ erat, v. Kal. Maij facilè impetrarunt, vt reſcripto ſuo Henricum à Menevenſis Eccleſiæ vinculo quo aſtrictus erat abſolutum, ad ſedem Cantuarienſem transferret; in quo tamen reſcripto poſtulationem Henrici non confirmat, ſed proviſionis titulo eum Eccleſiæ Cantuarienſi præficit, ne à recepto Pontificum more in arrogandis ſibi Epiſcopatuũ & beneficiorum donationibus diſcederet: & conditionem porrò adjicit, ne priùs Archiepiſcopi munus adminiſtrare inciperet, quàm ſibi & Romanæ Eccleſiæ coram Wyntonienſi & Norwicenſi Epiſcopis fidelitatem ſacramento pollicitus eſſet: deniq; reſcriptis pluribus ad Priorem & Monachos Cantuarienſes, ad Epiſcopos illius provinciæ, ad prælatos, ad vaſallos Eccleſiæ, & populum vniverſum miſſis, ijs imperat, vt Henrico Cantuarienſi obtemperẽt, eiq; reverentiam, honorem, obſequia, omniaq; quæ ei muneri debentur officia exhibeant. Poſt poſtulationem, & reſcriptum Pontificis, ſupererat pallium, [p] ornamentum è corpore Divi Petri Romæ ſepulti aſſumptum, quo induuntur [q] ſoli Patriarchæ & Archiepiſcopi, niſi aliquibus Epiſcopis ex privilegio concedatur, ad [r] denotandam poteſtatẽ plenam, qua ipſi in Epiſcopos ſibi ſubditos vtuntur

[p] C. Significaſti. 4. de elect.
[q] C. antiq. 23. de privileg.
[r] C. niſi 3. de vſu pally.

[r] C. 1. eod lit. [s] C extuarum. 5 eod. tit.

[r] eoq; amicti sunt duntaxat in Ecclesijs provinciæ [s] suæ diebus festis à Pontifice præstitutis, & [s] priusquam illud acceperint, Synodum vocare, aquam lustralem conficere, sacros ordines conferre, dedicare basilicas, aliave exercere, quę ei muneri incumbunt, nefas habetur. Palliũ igitur Henricus per Robertum Apilton Canonicum Eboracensem Bononiam missum à Pontifice impetravit, quod ei postea Wyntonien sis & Norwicensis Episcopi potestate sibi rescripto Põtificio delegata in palatio regis Sutronæ presentibus rege, Humfredo Duce Gloecestrense, Richardo Warwicense, Georgio Marchiano Comitibus, aliisq; proceribus multis solennibus ceremouijs tradiderunt: & obedientiam fidemque Pontifici ibidem spospondit (ijsdem illud exigentibus quia [u] pallium sine istiusmodi jurejurando tradi non debuit) jurejurando hac verborum formula concepto. *Ego Henricus Archiepiscopus Cantuarien sis fidelis & obediens ero Beato Petro, Sanctæq; Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, & Domino meo Iohanni xxiii suisq; successoribus Canonicè intrantibus. non ero in consilio aut consensu vt vitam perdant aut membrum, seu capiantur mala captione. Consilium quod mihi credituri sunt per se aut nuncios seu literas ad eorũ damnum me sciente nemini pandam. Papatum Romanum & regalia Sancti Petri adiutor ero ijs ad retinendũ, & defendendum, salvo ordine meo contra omnem hominem. Legatum Apostolicæ sedis in eundo & redeundo honorificè comitabor, & in suis necessitatibus adinvabo. Vocatus ad Synodum veniam, nisi prapeditus fue-*

[u] d c. Significasti. de electi.

vo Canonica præpeditione. Apoſtolorum limina ſingulis triennijs viſitabo, aut per me aut per meum nuncium, niſi Apoſtolica abſolvat licentia. Poſſeſſiones ad menſam meam Archiepiſcopalem pertinentes non vēdam, neq; donabo, neq; impignorabo, neq; de nouo infeudabo, neq; alio modo alienabo, inconſulto Romano Pontifice. Sic me Deus adiuvet & hæc ſancta Evangelia. Ita rerum ſacrarum & Eccleſiaſticarum poteſtatem à Pontifice conſecutus, prædijs tamen aut agris Eccleſiæ inconſulto rege, ſe immiſcere non poterat: Leyceſtriæ igitur regem adit, vbi IIII Kal. Junij in eorum poſſeſſionem miſſus eſt, poſtquam fidelitatē regi juramento promiſiſſet, & ſingulis porro clauſulis reſcripti Pontificij tranſlationem continentis expreſſē renunciaſſet, quæ regi fraudi eſſe, aut de majeſtate regia derogare poterant: & poſtea vniverſi ſedis Cantuarienſis proventus, qui ſecundum Thomæ Arundelij mortem fiſco cedebant, ſexcentis marcis prius numeratis ei ex gratia ſingulari, diplomate regio conceſſi ſunt. Leyceſtriam autem venerat Henricus ad conventum ordium regni evocatus; quem rex ibi habuit, vt cum prælatis, proceribus & populo ſuo, de novis legibus ferendis, de re pecuniaria, & de vniverſo regni ſui ſtatu ageret: & in eo ſumma cum prudētia ab eccleſia maximam calamitatem avertit, quæ ex invidia apud proceres & populum ex opulentia prælatorum concitata, aliquoties ſub Henrico IIII emergere, jam vero propiùs ſub rege nouo imminere videbatur. Etenim in conventu ordinum Coventriæ ante decem annos con-

vocato, erat enim annus MCCCCIIII, Henrico IIII pecunias ad bellum adversus Scotos, Wallos, Britones, Flandros, & Gallos gerendum postulanti, milites & civitatum delegati ex inferiore ordium domo responderunt, non posse aliter inopiæ publicæ succurri, quàm si immensæ Ecclesiasticorum opes minuerentur: eam siquidem esse populi Anglicani conditionem, vt non modo pecunias in vsus belli quotidiè erogaret, sed & corpora hostibus publicis objiceret, dum illi interea domi considentes, nec corporibus nec opibus reipub. inservirent. Ijs Thomas Arundelius Cantuariensis animosè respondit, frequentius ab ordine sacro concedi decimas quàm quintasdecimas à populo, & plures colonos famulosq; suos ad militiã nominadare, quàm colonos procerum, nobiliumve, ijsq; accedere sacerdotũ orationes, quibus interdiu noctuq; effusis divinum numen reip. propitium reddunt. Et ad regem statim conversus, & in genua procumbens rogat, vt jurisiurandi memor esse velit, sub cujus religione Deo hominibusq; solennitèr voverat, se jura & privilegia Ecclesiæ sarta recta conservaturum: & prensatis deinceps quibusdam proceribus, quos causæ suæ favere existimabat, tantum effecit, vt postulata militum publico ordinum decreto reijcerentur. Post sex annos in alio ordinum Concilio ab Henrico IIII, Westmonasterij habito, milites ex inferiore ordinum domo iterum delecti breviculo regi porrecto demonstrant, proventus prælatorum & Monachorum, quos illi in libidines & voluptates

suas

ſuas exhaurirent tales eſſe, vt ex ijs omnia regis & æ rarij incommoda poſſint reſarciri: etenim ex ijs poſſe ſuſtentari quindecim comites, mille quingentos equites, ſexies mille ducentos armigeros, & centum Xenodochia; & proinde à rege petunt vt ex ijs in ærarium redactis velit publicis neceſſitatibus ſubvenire. Quibus iterum reſpondit Thomas Cantuarienſis, non peti à militibus Eccleſiaſticorum prædia ad fiſcum locupletandum, ſed vt ex opimis Eccleſiæ ſpolijs fortunas proprias luxu profligatas reſtaurarent; id quod antea acciderat in Gallorum cœnobijs quæ propter bella inter Gallos & Anglos fiſco addicebantur, è quibus ne dimidium marcæ (ait ille) regi ſupereſt. Tum etiam militum poſtulata rex facilè rejecit, ſive quod æternam Eccleſiæ expilatæ infamiam pertimeſceret, ſive quod exiſtimaret eos conſilij illius authores eſſe, qui occultè Joannis Wiclevi partibus fauebant, à quibus ille ſemper abhorrebat. Ab eo tẽpore dum regnaret Henricus IIII nihil in Eccleſiam tentatum eſt. At in hoc conventu Leyceſtrenſi, à rege novo milites & civitatum delegati ex inferiore ordinum domo per libellum ſupplicem iterum petierunt, vt de poſtulatis ſuis adverſus Eccleſiaſticos ante quatuor annos propoſitis denuò cognoſceretur, & ſententiæ in vtraq; ordinum domo dicerentur. Hanc ab cauſam vehementer animi angebatur Archiepiſcopus, qui valdè ſollicitus erat, ne quid Eccleſia ſub adminiſtratione ſua detrimenti acciperet, & metuebat præſertim de regis juventute, quæ

ad

ad consilia præcipitia & res novas propensa esse solet. Re igitur cum Episcopis communicata, placuit, vt sacer ordo ingenti pecuniarum vi regi oblata, eum ad bellum Gallo inferendum incitaret, pro vindicando Gallorum imperio, quod Eduardus II ex nuptijs acquisitum ad posteros transmiserat: eamq; ob causam Henricum statim synodum Londini cõvocasse plęriq; ejus seculi scriptores tradiderunt, cujus tamen acta hodie in publicis archivis non reperiuntur. Gallorum autem imperiũ reges nostri hoc jure vendicant. Mortuo Carolo Pulchro rege Galliæ sine liberis, qui solus ex stirpe mascula Philippi pulchri, patris sui supererat, Eduardus III rex noster Eduardi II filius ex Isabella Philippi Pulchri filia genitus, per legatos coronam Galliæ ab ordinibus ejus regni postulabat, quod ipse Philippum Pulchrum avum maternum, & Carolum avunculum proximo cognationis gradu attingeret. Contra Philippus Valesius filius Caroli Valesij, qui Philippi Pulchri frater erat, contendebat se Caroli Pulchri regis novissimi patruelem gentilitio jure proximũ esse, Edvardum verò Philippi Pulchri ex filia nepotem, & Caroli Pulchri amitinũ iuri materno fidere, quod Gallię Legibus & institutis adversetur, quę viris tantum nõ fœminis regnũ tribuant, legis Salicæ verba recitans, *In terram Salicam mulieres ne succedant*; terramq; Salicam Franciam esse asseruit. Galli vero spreto Eduardo Philippum regem crearunt, ideo Eduardus titulum regis Galliæ protinus assum sit; quo deinceps reges nostri semper vsi sunt, &

Gallos

Gallos fæliciter invaſit, poſteriſq; belli illius cauſam vnà cum hæreditate reliquit. Secundùm eum Richardus 11. homo imbellis à Gallis abſtinuerat, & Henricus 111. princeps fortiſſimus partim Wallorum defectionibus, partim inteſtinis procerum factionibus impeditus, vniuerſas regni ſui vires in eos emittere non potuerat. Erat autem in Henrico v. ætas, animi magnitudo, opes, domeſtica tranquillitas, omniáq; ad hoc bellum opportuna. Præterea Henrico Cantuarienſi videbatur inuenis ingenium acre & quietis impatiens, negotio aliquo arduo exercendum, eiq; hoſtem externum obijciendum eſſe, ne domi res commoueret, quemadmodum torrenti non aliter poteſt occurri, quàm ſi aquæ in plures alueos diſtrahatur. Is igitur Regem in conventu procerum ſolio inſidentem loco ſuo aſſurgens ita alloquitur.

De publicis regni tui negotijs conſulenti tibi (Sereniſſime Rex) cum multa hucuſq; propoſita fuerint, quæ ad ſubditorum tuorum vitia bonis legibus compeſcenda, ad ius ſingulis vnicuique dicendum, patemq; domi conſtituendam ſpectant, non poſſum ego inter reliquos gradu amplißimum beneficio ſuo nuperrimè conſecutus, ſine ingratitudinis nota ea reticere, quæ ad fines Imperij tui propagandos, noxiumq; tui famam apud exteras gentes celebrandam neceſſaria mihi videri ſolent. Poſtquam enim populo tuo leges vtiles ſanxiveris, iuſtitiam recte adminiſtraveris, & tranquillitatem domeſticam conciliaveris, incolumem vitam licet agere poſſis & ſecuram, at gloria tua parùm conſulet, niſi foràs proſpicias, qua

ratione regni tui terminos amplificare, & hostium tuorum iniurias vindicare possis, cum regum vniversorum animis ea opinio semper insederit, vt maiestatis suæ fastigium non tam in generis nobilitate, voluptatibus, rerum affluentia, subditorum opibus, pace domestica, quàm in imperij amplitudine, in multitudine subditorum, in ciuitatum numero positum esse existiment. Quamvis autem Anglia & Hibernia per longam maiorum tuorum seriem transmissa abunde tibi ista suppeditent, exigua tamen sunt, si cum amplissimo Galliæ imperio conferantur, quæ populi frequentia, opulentia ciuitatum, propugnaculis & præsidijs vniversis orbis terrarum imperijs antecellit, vtpote quæ supra octuaginta provincias populo refertissimas, centum & octo Episcoporum diœceses, supra mille cœnobia, & parochias centies trigesies mille, ipsis Gallis authoribus, complectatur. Ista vero omnia ab Edoardo III proauo tuo ad te iure sanguinis devoluta, Carolus VI Gallorum rex vulgò dictus iniustè possidet (vt taceam assiduas Gallorum iniurias populo tuo illatas in Normania, Gasconia, Aquitania, in comitatibus Andium & Manij, quæ maiores tui alio iure, Gallis immentibus, olim possederunt) & vt aliquam iniuriæ speciem præferant, obtrudunt legem Salicam à Pharamundo primo Francorum rege latam, qua cautum asserunt, Ne mulieres in terram Salicam succedant: per terram Salicam Gallia imperium denotari interpretatione subdola asserentes, vt mulieribus ab imperio sua capessendo per hunc fucum amotis illuderent. Cuius Commenti novitatem ipsius legis inscriptio satis coarguit. Enimverò à plerisq; illius gen-

tis

tia [x] ſcriptoribus traditum eſt, Pharamundum fuiſſe ducem ſolius Franconiæ in Germania, & Rhenum nunquam tranſiviſſe, neq; Galliæ fines attigiſſe: poſt quadringentos autem annos ab eius exceſſu cum Carolus Magnus Saxones debellatos ad fidem Chriſtianorum adegiſſet, quoſdam ex illius militibus ad flumen Salam ultra Rhenum ſedes fixiſſe in ea parte Germaniæ, quã hodiè Miſniam dicimus, eóſq; Salios Francos fuiſſe appellatos, qui ab impudicis fœminarum Germanicarum moribus abhorrentes, lege latâ interdicebant, ne fœmina in aliquam terræ Salicæ partem iure hereditario ſuccederent. Ita ineptè illa ſanctio aſcribitur Pharamundo, quæ populum poſt quadringentos â Pharamundo annos ortum autorem habuit, neq; Gallis magis quàm Belgis, qui tum Gallia finibus continebantur, aut alij populo finitimo convenire poteſt. Vel ſi pro Gallis lata fuerit, & ad privatas hereditates, non ad publicum imperij ius, aut regni ſucceſſionem pertinet. Proinde Gallorum reges ipſi cum de regnandi iure inter ipſos ageretur, nullam vnquam huius legis rationem habuerunt, niſi quãdo cum principibus externis cõtenderent, vt eos ab imperio ſuo hac ratione amouerent. Pepinum enim, qui primus Pharamundi poſteros regno ſpoliauit, depoſito Childerico, ex hereditate Blithildæ filiæ Clotharij primi authore Zacharia Pontifice Romano, & accedentibus populi Gallici ſuffragijs, principatũ vendicauit. Cum poſteri eius per ducentos annos imperaſſent, Hugo Capetus exclusa Carolo Lotharingiæ duce, qui ſolus ex heredibus Pepini & Caroli magni ſupererat, ſeipſum geſſit pro hærede, Lingardæ filiæ Carlomanni, qui Caroli

[x] Gregor. Turon. lib. 2. Paul. Æmyl. in princ. Girard du Haillan. ſuare. 1.

[y] Franc. Hottom. in Francogall. cap. 10.

Magni nepos erat, eóq; titulo Gallorum imperium accepit. Eius nepos Ludovicus decimus Galliæ rex, quem Christiani omnes inter Divos relatum colimus, de iure Capetti avi sui parùm securus, ab imperij fascibus religione ductus abstinuisset, nisi in animum induxisset, Isabellam regnum autem suam hæredem fuisse Ermingar de filia & hæredi Caroli Lotharingici, quem Capetius vita simul & regno nefariè spoliauerat. Ab eo orti sunt posteriores Gallorum reges, & Carolus VI. qui hodiè Gallium tenet: atq; illi omnes ex hereditate faminarum imperium consecuti sunt, quam tibi interdicere volunt ex lege Salica, eáq; te velut larua deterrent, cum ipsi eam interea impunè contemnant. Neq; enim lex iustè appellari potest, sed legis potiùs larua & imago, quæ nullam aqui boniq; speciem in se continet, quin legibus reliquis omnibus humanis simul & diuinis aduersatur. Legibus siquidem Romanorum ciuilibus, quas universarum gentium consensus approbauit, [2] fœminæ ad hæreditates eum masculis vocantur, & agnationum, cognationúmq; differentia iustissima ratione antiquata est, quòd illi qui eam inuexerant, naturam accusare videbantur, quæ fœminas, non masculos genuisset, & fœmina ex parentum culpa plectebantur, quòd fœmina, non masculi nascerentur. Eodem iure deinceps vsi sunt Siculi, Neapolitani, Nauarræi, Hispani, Lusitani, Scoti, & (vt de nobis ipsis nihil dicam) gentes ferè vniuersæ, quarum omnium legibus, fœmina deficientibus masculis, ad capessendos regni fasces admittuntur. Isti verò omnes diuina legis præscriptum secuti sunt, quam Deus optimus maximus per Mosem Hebræis tu-

[2] L. maximum item. C. de liber. præterit. l. lege 12. tab. C. de legit. hered. § si quis igitur. Auth. de hered. ab intest. § item vetustas. Instit. eod. tit.

lit

lit.cap.xxvii. libri Numerorum: ſi mortuus fuerit homo abſq; filio, ad filiam eius tranſibit hæreditas. cui ſanctioni ſi leges reperiantur vſpiam gentium contrariæ, non leges ſunt, ſed corruptelæ, cum diſcedant à prima iuſtitia norma, quam ſummus legiſlator populo ſuo promulgauit. Vt omittam faminas, quæ populo iſti imperabant, & reges, qui ad illud imperium ex iure materno admittebantur, Chriſtum ipſum fuiſſe regni Iudaici legitimum hæredem Chriſtiani omnes agnoſcimus: cui tamen titulo nam modo repugnant iſti, qui ex feminarum hæreditate ius ſuccedendi tranſmitti negant, verùm etiam beneficia illa immenſa nobis adimũt, quæ Deus humano generi per Chriſtũ pollicitus eſt. Nam cum Deus Abrahamo ſpondebat, beatas in eius ſemine futuras gentes vniverſas, quòd Meſſias ex ipſius familia proditurus eſſet; cum Propheta Eſaias & Michæas ſpiritu ſacroſancto afflati multis retro ſeculis prædicebant Chriſtum ex radice Ieſſæ, ex familia Dauidis emerſurũ, & tribum Iuda inter reliquas nobiliſſimam eſſe, quòd ex ea dux populi Iſraelitici Chriſtus originem ducturus eſſet: ſublatâ feminarum ſucceſſione, in hiſce oraculis veritas deſiderabitur, quia ex ſemine Abrahæ, ex Ieſſæ radice, ex familia Dauidis, ex tribu Iuda Chriſtus patre æterno genitus per ſolam matris hæreditatem oriri potuit. Verùm Galli promiſſionibus diuinis fidem potiùs abrogare, quàm principi externo obtẽperare volunt, & qui ſe Chriſtianiſſimos appellãt, legem fictitiam Pharamundi hominis Ethnici legibus ſacris à Deo editis anteponũt. Scilicet ergo à Gallis quauis ratione faminas à iure regnandi arcent, quas reliquæ

gentes admittunt? An imperium Gallorum à masculis solis administrari potest, quod præstantius sit imperijs, tum reliquarum gentium omniũ, tum etiam Iudæorũ, quod Deus ipse constituit? an Gallia, quæ producit viros, vt ipsi volunt, omnium mortaliũ fortissimos, fœminas edit genere humano vniuerso ineptiores? An fortè Isabella abauia tua aliquid sceleris admisit: quare ipsa regis filia & regum soror regno priuaretur? Licèt hæc omnia Gallis concedamus, cum tamen Eduardum proauum tuum repudiauerint, tibiq; ipsi omnem in eos potestatem modò abrogent, maiestatis iure optimo arguuntur. Sit enim rata apud Gallos lex Salica, amoueantur fœminæ, solique masculi imperij hæreditatem adeant: at quibus illius legis verbis excluduntur fœminarum filij masculi? num exlusis fœminis ob leuitatem sexui innatã, eadem lex secum pugnans ratione contrariâ masculos repudiat? vel fortè ipsi verba de fœminis sancita ad masculos prorogatione odiosa extendunt? semota igitur Isabella quare non admittebant Eduardum filium virum magnanimum & prudentem? quare te principem imperio idoneum non vocant? Nam apud Iureconsultos receptũ est,[a] ab indigno aut incapaci posse ius aliquod ad hæredem transmitti, & istiusmodi[b] leges, quæ fœminis hæreditates adimunt, rectæ rationi & naturali æquitati contrarias esse, adeoq; strictissimam in ijs interpretationem admitti, neq;[c] produci posse vltra verborum api-

[a] L. Si ex patronis. 10. § Iulianus. ff. de bonis libert. l. Divi fratres. 17. ff. de iure patr. l. 1. §. si filius. ff. de suis & legit. hæred.. l. cum dotem. 57 ff. ad leg. Falcid. l. 2. § nullum. ff de decurion. l. in servitutem. 16. § si patroni filius. ff. de bonis libert. l. si vellem. 4. § si deportatus. ff. eod. tit. l. 1 § filium. ff. de bon. poss. contr. tab.

[b] § neq; authent de trient. & sereniss. d. l. maximum vitiũ. c. de liber. præter Bald ad l. 2. n. 7. c. quæ sit long. consuet. Bald. ad l. si defunctus. n. 8. C. de suis & legit. Anchor. ad c. canonum statuta. n. 311. de constit. Alex. cons. 16. vol. 1. Bart. ad l. cunctos populos. n. 33. C. de sum. trinit.

[c] L. curiales. C. de præd. decur. lib. 10. l. filius fam. 7. § sed meminisse. ff. de donat. l. maritum. 45. ff. sol. matr. l. si vero. 64. §. si vero. ff. eod.

ces

ces, nec [d] à fæminis ad masculos, nec [e] ad speciem omissam, quin potius [f] in partem benigniorem esse accipiendas. Quocirca cum ad imperium Gallorum ab humanis simul & divinis legibus vocatus sis, armis ius tuum vendices (potentissime Rex) quod Galli tibi adimunt, coronam regibus Gallicis excutias, quam ipsi per nefas induunt, defectiones populi istius ferro flammáq; coerceas, apud exteras gentes antiquam nominis Anglici dignitatem asseras, nec patiaris vt ignauiam tuam, neglectis hostium iniurijs, posteri tui incusent. Tibi enim præter iustissimam belli causam, cui auxilium divinum solet accedere, ætas florida, corpus vegetum, populus procerésq; obsequentes, regnum potentissimum, & reliqua omnia adsunt, quæ ad bellum opportunè gerendum possunt desiderari: nos deniq; subditi tui Ecclesiastici ampliorem pecuniarum vim decrevimus, quàm maiores tui ab ordine nostro vnquam acceperunt, quas ad bellum hoc suscipiendum animis propensissimis ad te deferimus, orationibus nostris diuinum numen quotidiè porrò imploraturi, vt velit prospero armorum successu causæ tuæ æquitatem terrarum orbi patefacere.

[d] L. si ita scriptum. 45. in princ ff. de leg. 2. Rebuff. ad l. 1. ff. de verb. sign.

[e] L. prospexit. 12 § 1. ff. qui & à quib. manum. l. commodissime. 10. ff. de lib & posthum. l. si. cum dotem. 22. in princ. ff. sol. matr.

[f] C. si. tutum. 22. de elect. in 6.

Cum perorasset Archiepiscopus, & ex oratione eius rex videretur valdè commotus, Rodulphus Nevillus Westmerlandiæ Comes qui partium regni septentrionalium præfectus erat, Scotorum incursiones metuens, si rex in Galliam proficisceretur, prolixa oratione suadet Scotos priùs quam Gallos bello petendos esse: & postquam literarum ignorantiã causatus initio se excusasset, quòd cum Domino Cantuariensi nec facundia nec scientia posset contendere

rendere, adiecit illud le à viris doctis & rerum vſu accepiſſe, copias coniunctas diuiſis fortiores eſſe, & ſecuriùs inuadi hoſtes vicinos, quàm eos qui longiùs poſiti ſunt. Ita enim Romanos priuatim ordine coegiſſe, Samnites, Fidenates, Volſcos, & finitimos Italiæ populos quàm exteros aggrederentur, poſteáq; exiguam Siciliæ inſulam ampliſſimis regionibus Pannoniarum, Numidiæ, & Germaniæ præpoſuiſſe, quòd Italiæ conjuncta eſſet. Docere voluit adverſus Scotos domi rem geri, vbi præſtò ſint milites aliáq; omnia ad bellum neceſſaria: adverſus Gallos opus eſſe claſſe & exercitu ingenti, ſumptúq; immenſo, cum in hoſtili ſolo agendum ſit. facilem porrò in Scotos fore victoriam, rege in Anglia iam captivo, rebúſq; domi ex Albani Pro-regis intempeſtiva ſeveritate perturbatis: iuſtiſſimam deniq; eſſe belli cauſam ex rapinis & latrocinijs, quæ Scoti quotidiè in noſtros exerceant, quæq; atrociùs exercere poterunt, dum Angli Gallos aggrediantur antiquo & naturali quaſi fœdere, quod inter eas gentes interceſſit, Scotis conjunctos: & proinde ſummo cum periculo Galliam invadi, priuſquã Anglia à Scotis domi ſecura reddatur. Orationi Nevilli reſpondit Joannes Dux Exonienſis prudentia & literarum cognitione inſignis, quas in Italiæ Academijs comparaverat, eo à patre amandatus, vt ordinibus ſacris initiaretur: Is vero contra ornatè diſſerit Gallos prius invadendos eſſe, quòd Scoti eorum opibus innixi Anglos ſoleant laceſſere: Gallis verò debellatis, Scotos ſponte obtemperaturos, adducto Medicorum aphoriſmo, qui docet medici-

nam

nam cauſæ morbi primò adhibendum eſſe, & ante omnia humorem purgandum eſſe, vt vulnus rectè ſanari poſſit. Vnde enim (inquit) poterunt Scoti haurire literarum aut armorum rudimenta, niſi fuerint in Gallia educati? Vnde poterunt ſuſtentari proceres Scoti, deficientibus penſionibus, quæ è Gallia ſolent ſuppeditari? ſubjugata Gallia, cujus gentis auxilium commerciúmue Scoti implorabunt? Nõ à Dania, cum Danus ducta ſorore tua tibi affinis ſit, nõ à Luſitania aut Caſtilia, cum vtérque Rex patruelis tuus te proximè attingat, non ab Italia, quæ nimis remota eſt, non à Germania, aut Hungaria, quæ fœdere nobiſcum conjunguntur: ideóq; cum Gallis Scoti vltrò in poteſtatem tuam venient, quemadmodum ſucco deficiente, ipſam arborem emarceſſere neceſſe eſt. Propoſitis deinceps Malcolmi & Davidis Bruſij exemplis, demonſtrat Scotos nunquam Angliam ingreſſos fuiſſe, niſi dum Angli in Gallia bellum gererent, quibus propterea opponendos eſſe Weſtmerlandum cum milite delecto, ne quid abſente rege tentent, & deniq; Scotia cum Gallia comparata, illam tenuem & exiguam, hanc opulentam & opimam victoriæ mercedem fore. Ad hanc ſententiam adeò propenſi erant regis procerúmque, & præſertim fratrum regiorum, Clarentij, Bedfordienſis, & Gloceſtrenſis animi, quos nominis ac famæ ex bello Gallico majorũ ſuorum exemplo comparandæ cupiditas incitabat, vt cum de bello Gallis inferendo ſuffragijs pro more decernendum eſſet, in ſententiam Cantuarienſis

singuli quasi pedibus irent, & confusis vocibus in Concilio omnes arma, Galliámq; inclamarent. Hac ratione Henricus summam apud posteros prudentiæ laudem est consecutus, quòd hoc consilio tum belli fæliciſſimi, tum discriminis maximi ab Ecclesia avertẽdi author fuerit. Rex soluto conventu, milites, classem, & reliqua omnia sollicitè comparat, quibus ad tantam belli molem opus erat, vt sequenti anno Galliam invaderet. Eo autem ineunte, vt ex iure gentium ageretur, legati in Galliam mittuntur Dunelmensis & Norwicensis Episcopi ad regnum Galliæ à Carolo rege postulandum, quibus benignè acceptis, id solum respondit Carolus se brevi legatos in Angliam missurum, qui eorum postulatis responderent. Classe autem & copijs ad expeditionem paratis, & militibus Southamtoniæ convenire iussis, vt ibi in naves conscenderent, dum Rex cò profecturus Wyntoniæ esset, legati Gallici ad eum venerunt à Carolo missi Vindocinus Comes, Gulielmus Bouratierus Archiepiscopus Bituricensis, Petrus Fremellus Episcopus Lexouiensis, & Gaultierus Colus regi à secretis, quorum nomine Bituricensis oratione elegantèr composita postquam belli miserias, pacísq; commoda pluribus verbis ornâsset, Henricum regem rogat, vt Catharina filia Caroli in vxorem ducta, ab armis vellet discedere, & dotis nomine pollicetur ingentem pecuniarum vim, & aliquam earum provinciarum partem, quas ille jure hæreditario postulabat. Cui pro tempore respondit Rex, velle se de conditionibus ab ijs propositis

1415.

poſitis deliberare, & poſtridie in ſolio regio conſidens, aſtante frequente procerum multitudine, legatis ad ſe vocatis id ſolum reſpondit, conditiones ab ijs propoſitas non eſſe iſtiuſmodi, quæ à ſe cum dignitate ſua poſſint accipi: & Henricum Cantuarienſem è reliquis evocatum ad orationem Bituricenſis copioſiùs reſpondere iubet. Ille ſic orditur. *Regi poſtquam regni gubernaculis admotus fuerit, nihil antiquius fuiſſe, quàm vt pacem tum domi inter ſubditos, tum foras cum externis principibus conſeruaret. Eam ob cauſam ordines regni ſui pridem convocaſſe, à quibus res domeſticæ compoſitæ fuerint, legatos poſtea in Galliam miſiſſe ad res repetendas, & poſtulandas eas imperij Gallici partes, quas Anglorum reges per aliqua iam ſæcula iure ſuo tenuiſſent. Cum verò legati ſui à Carolo nullum reſponſum retuliſſent, regem militum delectus habuiſſe, comparaſſe omnia, quæ ad bellum neceſſaria eſſent, & iam paratum eſſe ad traÿciendum in Galliam, vt iniuriam eorum vltum iret, cum nullam apud eos iuris ſui rationem haberi animadverteret. Vt tamen vniverſis gentibus teſtatum faceret, quàm alienus eſſet ab effundendo Chriſtianorum ſanguine per mutuas hoſce bellorum lanienas, regem de iure ſuo aliquid remiſſurum, exauctoratis militibus & conciliata pace inter vtramq; gentem per nuptias Catharinæ, modo ducatus Aquitaniæ, Andium, & reliqua ditiones reſtituantur, quas olim maiores ſui in Gallia nec vi, nec clam, nec precario poſſederint. Eæ vero conditiones niſi accipiantur, regem in Galliam cum exercitu propediem ingreſſurum, ferro flammáq; in omnes eius regni*

partes grassaturum, neq; à cædibus aut vltione temperaturum vnquam, donec eos in ordinem coëgisset, & imperium ex maiorum hæreditate sibi delatum recuperasset. Deniq; obtestari Deum Opt. Maximum causæ suæ testem simul & vindicem, cuius numen armis adeo iustis propitium fore confideret. Perorantem Archiepiscopum excipit Rex, & verbo regio confirmat omnia quæ ille fusiùs & ornatiùs explicasset: ad quę cum Bituricensis convitia referre inciperet, & regē liberiùs incessere, quàm legati munus pateretur, à rege temeritatis suæ solùm est admonitus, & legati omnes sub fide publica regno excedere iussi sunt. Eos brevi postea rex secutus est, cum exercitu vniverso Southamptoniâ solvens Idib. Augusti, & primo in Normaniam appulsu Harfleum oppidum munitissimum post vnius mensis obsidionem capit, inde verò ingruente hyeme versus Caletum tendens, traiecto fluvio Sequana, VIII Kalend. Novembris propè Agincurtum in itinere impeditus & provocatus Gallos iusto prælio profligavit. Nunquam sanè ab Anglis fæliciùs pugnatum est, nam Gallorum x millia cœsa sunt, desideratis ex acie nostra solùm ducentis, vti scriptores § historiæ Gallicæ prodiderunt, Taceo duces Aurelianensem, Borbonium aliorúmq; procerum numerum ingentem, qui captivi in Angliam abducti sunt. Interea dum rex in Gallia ageret, Henricus Cantuarien sis, rege ita iubente, omnes è diœcesi Cantuarien si Ecclesiasticos in armis esse iubet, nequid Galli in Cantium incursionibus opportunum, rege absente, moliantur: posteaq;

§ Paul. Æmyl. in Carol. 6.

ſteáq; Synodum prouinciæ ſuæ Londini indicit ad IIII Kal. Decemb. primus autem dies ſolennibus & ceremoniis tributus eſt. nam poſt ſacra à Cantuarienſi manè facta ad ſummum altare Diui Pauli, Gulielmus Lyndewode Cancellarius Cantuarienſis coram Eccleſiaſtico ordine vniverſo in Capella Diuæ Mariæ eiuſdem Eccleſiæ coëunte, concionem habuit, propoſitis primo illis Jeremiæ verbis, *State ſuper vias & videte.* Diebus inſequentibus Epiſcopi & abbates ſe conferentes; Priores autem Decani, Archidiaconi, & ſingularum diœceſium procuratores ſecedentes in domum Capitularem ſeorsim de negotijs Eccleſiaſticis agebant, atq; ideo iſta domus ſuperior Synodi, hæc autem domus inferior ſolet appellari. In ea Synodo Regi ad bellum Gallicum decretæ ſunt duę decimæ ex omnibus proventibus & beneficijs Eccleſiaſticis quæ decimas præſtare ſolebant, ita vt vna ad diem Diui Martini proximum, altera ad eundem anni inſequentis diem exſolveretur; & IIII Non. Decemb. Cantuarienſis ſingulos dimiſit, poſtquam ex vtriuſq; Synodi ſuffragijs, rege etiam illud rogante, ſtatuiſſet, vt dies Diui Gregorij, Dauidis, Ceddæ, & Winifredæ inter ferias haberentur. Quod decretum inter [b] conſtitutiones Angliæ etiamnum reperitur. Kalendis Aprilis anno ſequenti Henricus aliam Synodum Londini vocat, vt de legatis ad concilium Conſtantienſe mittendis cùm Epiſcopis & reliquis prælatis ageret. Diuiſus enim erat hucuſq; orbis Chriſtianus inter tres Pontifices,

Cap. 6. v. 16.

[b] *C. ineffabilis. de feriis. Lyndw.* 1416.

Joannem XXIII Romæ, Gregorium XII Arimini, Benedictum XIII Avenioni Pontificis Romani munia exercentes. Neq; enim Gregorius & Benedictus ſententiæ in Synodo Piſana contra ſe latæ acquieverant. Joannes autem à principibus Chriſtianis omnibus interpellatus pro tollendo hoc ſchiſmate, ante duos annos Cõſtantiæ in Germania Concilium Chriſtianorum omnium indixerat, quod tamẽ ægrè & invitus præſtitit, veritus ne à Concilio Põtificatu ſuo abdicaretur, id quod poſtea accidit, ſicuti deinceps dicemus. Henricus Conſtantiam edicto Pontificio citatus, Robertum Appulton Eboracenſem & Joannem Forſt Lincolnienſem Canonicos, Procuratores ſuos Conſtantiam ante biennium ablegaverat, qui Cõcilio ſuo nomine intereſſent; à rege autem & ordine Eccleſiaſtico Comes Warwicenſis, Epiſcopi Sarisburienſis, Bathonienſis, & Herefordienſis, cum Abbate Weſtmonaſterij, & Priore Wigorniæ eodem tempore Conſtantiam legati miſſi erant: quorum numero iam imminuto per mortem Roberti Hallum Sarisburienſis, & Roberti Maſcall Herefordienſis Epiſcoporum, qui Cõſtantiæ obierunt, & quòd frequentiores aliarum gentium legati Conſtantiæ eſſent, in hac Synodo delectus eſt Richardus Clifford Londinenſis Epiſcopus & duodecim Doctores, vna cum Academiæ Oxonienſis & Cantabrigienſis Cancellariis, qui ea etiam legatione fungerentur, & ad eorum ſumptus ex ſingulis libris beneficiorum & proventuum Eccleſiaſticorum duo denarij decreti ſunt. In Galliam primò

primò, mox in Angliam venit hoc ipſo tempore Sigiſmundus Romanorum Imperator, vt pacis tum in Eccleſia, abdicatis protervis Pontificibus, tum inter vtrumq; regem, depoſitis armis, conſtituendæ author eſſet. Eo rogante, rex cum Cantuarienſe & Synodo egit, vt legati Conſtantiam quamprimum mitterentur. Sancitum porrò eſt in ea Synodo, deponenda eſſe apud ſequeſtrum defunctorum bona, donec teſtamentum exhibeatur & approbetur, & ne executoribus permittatur bonorum adminiſtratio, donec iuſtum inventarium ſcripſerint, & vt ijs ſolum bonis ſe immiſceant quæ in inventario ſcripta ſunt: additúmq; pro ratione temporum, ne quid vltra quinq; ſolidos pro inſinuatione teſtamentorũ aut ratiocinio exigatur; deniq; in gratiam regis cõceſſum eſt, vt Eccleſiaſtici decimam ad feſtum Divi Martini ex decreto ſuperioris Synodi ſolvendã, ante ſex menſes repreſentarent. Cæterum Sigiſmundus Imperator componendis Anglorum & Gallorum diſcordiis fruſtra ſtudet. Nã dum ageretur cum Legatis Gallicis, qui cum Sigiſmũdo in Angliam venerant, de pacis conditionibus, è Gallia allatũ eſt Harfleum oppidum à Gallis obſideri, & quadringentos Anglos à Joanne Comite Arminiaco collatis ſignis cœſos eſſe, qua clade ita irritatus eſt regis animus vt à pacis nomine deinceps abhorreret, & in Galliã illicò profecturus erat, niſi ab Imperatore monitus ſe cõtinuiſſet, ideóq; Joannẽ Ducẽ Bedfordienſem fratrẽ ſuum cum claſſe & copijs inſtructis in Normaniam mittit. Igitur Sigiſmundum aureæ periſce-

lidis ordine donatum, & in Anglia per quatuor mẽses magnificentissimè acceptum, icto mutuo fœdere Rex circa finem Augusti Caletum vsq; cum comitatu splendido & magna navium multitudine deducit: inde Sigismundus Constantiam concedit, vt Concilio interesset. Rex autem Caleti aliquandiu substitit, vt rebus Gallicis consuleret, eóque etiam Henricus Cantuariensis, finita Synodo, ex Anglia transmisit. Dum rex Caleti esset, eò venerunt Johannes Burgundionum Dux, Archiepiscopus Rhemensis, aliiq; legati à Carolo Gallorum rege missi, vt pacem impetrarent tempore longè alieno, quòd rex ob recentes Gallorum iniurias in belli curas intentus erat, ne ipse in prelio Agincurtensi superiore anno victor, clade nuperrimè accepta, pacis conditiones accepisse, non dedisse videretur. Ideo compositis rebus Gallicis in Angliam mox reversus, cõventum Ordinum Westmonasterii habet, in quo pecunias & militum delectum ad subsidium belli Gallici sequenti anno rursus suscipiendi facilè impetravit. Caleto etiam rediit eodem tempore Henricus, & à rege iussus Synodum Londini V Id. Novemb. convocavit, in qua obtinuit, vt duæ decimæ regi in Galliam profecturo concederentur, exorantibus Henrico Beufort Wyntoniensi Episcopo, vnà cum summo Angliæ Mareschallo, & Henrico Ware ex Cancellario Cantuariensi pridem Custode privati sigilli facto, qui à rege eam ob causam ad Synodum missi erant. De cætero nihil in ea Synodo actum est, quàm vt [i] dies Joannis de Beverlaco, aliúsq;

[i] C. Anglicanæ de feriis.

úſq; Criſpini,& Criſpiani martyrũ in memoriã prę-
lij Agincurtenſis,qui in eũ diem inciderat, inter ſo-
lennes haberentur. At rex,vocatis ad ſe proceribus, 1417.
& conſcripto lectiſſimorum militum exercitu,claſ-
ſéq; inſtructa in Normaniam transfretavit Kalendis
Auguſti anni ſequentis,relicto Joanne Bedfordien-
ſe,qui ſe ablente remp.adminiſtraret:eóq; abeunte,
Henricus ſingulis provinciæ ſuæ Epiſcopis man-
dat,vt ad omnes Dei,Divorúmq; Eccleſias pro re-
gis incolumitate, & proſperis armorum auſpicijs
ſupplicationes haberentur. Eo etiam anno Henri-
cus egregio iuſtitiæ & magnanimitatis ſuæ ſpeci-
mine edito,ſimul etiam demonſtravit,quantùm om-
nes clavium Eccleſiaſticarum authoritatem eo ſæ-
culo reformidarent. Nam cum Dominus Strange,
Elizabetha vxor, mulúq; eos comitati famuli ad
Eccleſiam Divi Dunſtani die Palcatis, vt ſacris veſ-
perarum intereſſent,accedentes, Joannem Truſſell
militem ex antiquis inimicitiis inviſum reperiſſent,
famuli ſtrictis in Eccleſia gladiis militem, filium,
alióſq; ex ipſius familia vulnerant, & Thomam Pet-
wardy Ciuem Londinenſem pro rebus componen-
dis ſeipſum dimicantibus immiſcentem cõfodiunt.
Delato mox ad Archiepiſcopum crimine,Eccleſiæ
ipſi ſanguine effuſo contaminatæ interdicitur, au-
thores & conſcii ad crucem Divi Pauli coram po-
pulo pro concione execrationibus diris devoven-
tur,& inquiſitione habita in ædc Divi Pauli Henri-
cus pro tribunali ſedens Domino Strange,& vxori
coram eo in genua procumbentibus, & ſuppliciter
ab Eccleſia veniam implorantibus eam irrogavit

pœnam, vt famuli ſolis interulis & femoralibus induti, ipſe autem & vxor cereos manu geſtantes per publicas Civitatis plateas ab æde Divi Pauli ad Divi Dunſtani incederent: quæ omnia ſolenniter ſtatim peracta ſunt: & Archiepiſcopo Eccleſiam Dunſtani luſtranti Baronis vxor vala ſacrâ aquâ implevit: & vtriq; præterea mandatum eſt, vt pyxidem & pannos ad altaris ornamentum conſecrarent. Interea in Concilio Conſtantienſi acerrimè diſceptatum eſt de Eccleſiæ Schiſmate per creationem novi Pontificis conciliando, & de coercendis ijs, qui Romanorum Pontificum ſuperbiam, Eccleſiaſticorum luxum, inertem monachorum vitam, & innumeras Romanæ Eccleſiæ corruptelas iam liberrimè inſectabantur. Horum anteſignanus habebatur Joannes Wiclyff, qui ſub Eduardo III & Richardo II Oxonij publicè docens, & libris deinceps editis plurimos non ſolùm ex Academicis, verum etiam è proceribus, & plebe in partes ſuas attraxerat. Ab eo ad reliquas gentes Chriſtianas perrexerunt purioris doctrinæ ſemina, & præſertim ad Boëmos, qui Wiclyffiana dogmata tam avidè amplectebantur, vt Pontifici Romano jam propemodum renunciare viderẽtur. Vt ergo illis occurreretur, decreto cõcilij Joannes Wiclyff hæreticus pronunciatur, & ſancitum, vt damnatâ ipſius memoriâ, oſſa ſepulchro eruta igni traderentur, & in omnes, qui ipſius dogmata tuerentur, tanquam hæreticæ pravitatis reos inquireretur. Inde de Boëmis agitur, & damnatis pariter eorum opinionibus, Joannes Huſſ, & Hiero-

Hieronymus Pragenſis hæreſiarchæ iudicati, flammiſq; combuſti ſunt. Quorum interitus maximam & Sigiſmundo imperatori, & Concilio vniverſo infamiam apud poſteros concitavit, quòd vterq; Cõſtantiam vocatus venerat ſub fide publica, quam Sigiſmundus Ladiſlao Boëmiæ regi dederat: eos ſalvos & incolumes domum reverſuros. Qua tam ſædè violata, Boëmi adeo indignati ſunt, vt aſcito Joanne Ziſca duce fortiſſimo, Imperatorem deinceps in ſummum diſcrimen adduxerint. Synodus autem ipſa, vt facti illius dedecus elueret, Fidem [k] hæreticis non eſſe ſeruandum decrevit accerſitis Panormitano & Ludovico Romano, magni nominis iuriſperitis, qui in eam ſententiam tunc temporis reſpõderunt, ſicut etiam alij nonnulli, quos [l] commovere authoritate ſua illius Concilij Patres potuerunt. A qua tamen [n] Juriſconſulti recentiores deinceps abhorruerunt, ipſóſq; adeò Pontificios eius decreti puduit, qui fidem publicam [o] Luthero datam ad conventum Wormarienſem, & Proteſtantibus [p] poſtea ad Synodum Tridentinam venientibus violare non ſuſtinuerunt. Quid enim magis abſurdũ vel potiùs impium, quàm fidem, quæ inter Ethnicos ſacra ſemper habita fuit, à Chriſtianis ipſis impunè contemni? Poſt hęc in Concilio omnium animi in componendas Pontificum diſcordias intenti erant. Joanni enim XXIII, quòd Pontificatui non renunciaret, ſicuti ſolenniter ſpopondérat, redeunte ex Anglia Sigiſmundo, graviſſima crimina obiecta ſunt, qua de cauſa ipſe mutato habitu à Conſtã-

[k] *Concil. Conſt. ſeſſ. 15.*
[l] *Mar. Salomon. ad l. 2. § exactis. ff. de orig. iur. Petr. Plac. lib. 1. epit delict. c. 37.*
[n] *Menoch. lib. 2 de arbit. Iud. Cent. 4. caſ. 336. Farrinac. in prac Crim. tit. de carcerib. & carcerat. q. 20. & Menoch. conſ. 100.*
[o] *Bodin. lib. 5. de repub. cap. 6.*
[p] *Petr. Ærod. de ord. Iudic. par. 4. n. 15.*

tia in Austriam clàm fugit ; eum tamen imperator assecutus gladiatoris aut venatoris more amictũ coram Concilio sistit, à quo in carcerem conijcitur, & viris aliquot primarijs è singulis gentibus, quæ Concilio intererant, delegatis, qui de criminibus ipsius cognoscerent, coram ijs de adulterio, incestu, veneficio, homicidio, aliisq; horrendis sceleribus postulatur, præsertim de simoniæ crimine, quòd ipse Cardinalis, & dein Pontifex per sordes factus, beneficia, dignitates, Episcoporum & Cardinalium munera, ordines, peccatorum expiationes, & sacra omnia venũm dedisset. quibus omnibus per testes comprobatis, Concilij suffragijs sententiâ in eum latâ dignitate Pontificia spoliatus, & ad carceres damnatus est. Supererant Gregorius XII, & Benedictus XIII. Gregorius cum videret obtemperandũ esse, Carolum Malatestam Principem Ariminensem Constantiam Legatum mittit cum liberis mandatis, in quibus ei facultas cedendi Pontificatu nomine suo data est. Carolus igitur insignia Pontificis indutus & in sella Pontificia considens, veluti Gregorii personam gerens, publicè perlecta renunciandi facultate, ipsum Pontificatu abdicat. Demum Benedictus à Ferdinando Arragonum rege, qui ei parebat, derelictus, ex Concilij sententia Pontificatu privatur: & vt istæ Pontificum abrogationes iustæ viderentur, q Concilium Oecumenicum immediatè à Christo potestatem habere, eique subesse Pontificem Romanum, decreto Concilij sancitum est. Iam de novo Pontifice eligendo agitur; placuitq;

q Sess. 4. & 5.

itq; Concilio ex ſingulis nationibus ſex viros deligi, qui cum Cardinalibus conclave ingreſſi Pontificem crearent. Gerebantur enim omnia in Concilio quinq; nationum ſuffragijs, Germanorum, Italorum, Anglorum, Gallorum, & Hiſpanorum. Nam in hac Synodo primùm obtinuerunt Angli, vt pro natione haberentur. Ex Anglis itaq; Londinenſis, Bathonienſis, Wigornienſis, & Lichfeldenſis Epiſcopi, cum Abbate & Decano Eboracenſe delecti ſunt. Tertio autem die poſtquàm conclaue ingreſſi eſſent, ita præeunte Epiſcopo Londinenſi, Ego Richardus Epiſcopus Londinenſis accedo ad Dominum meum Cardinalem de Columna, reliqui omnes eius authoritatem ſecuti, ſubitò Othonem Colmanam principem Romanum & Cardinalem D. Georgii ad velus aureum eligunt III Id. Novemb. qui dies quod D. Martino ſacer eſſet, ipſe Martinus V dici voluit. Illud autem Conſtantienſis Concilij decretum de concilij poteſtate Pontifices Romanos inſequentes ſummè cruciavit vſq; adeò, vt à Leone X in Concilio Lateranenſi vltimo antiquatum fuerit: idémq; [f] Canoniſtæ deinceps plurimi commentariis, & [t] Theologi Pontificii diſputationibus ampliſſimis reprobarunt, ſiue Pontifici adblandientes, ſiue obnoxij, amiſſa libertate illa loquendi ſimul & ſcribendi; qua vniverſi Conſtantiæ, ſemoto Pontifice, fruebantur. Etenim [u] Petrus Ancharanus qui Concilii Conſtantienſis advocatus erat, [x] Baldus & [y] Panormitanus tum temporis liberè reſpondebãt, Pontificem ſubeſſe concilio, & ab eo deponi poſſe,

[r] *Seſſ. 12.*
[f] *Canoniſt. ad c. ſi Papa. diſt. 40. & c. ſignificaſti de elect.*
[t] *Bellarm. lib. 2. de Concil. author cap. 14. Sander. lib. 7. de viſib. monar.*
[u] *Ancharan. Conſ. 181.*
[x] *Bald. ad c. olim. n. 32. de reſcript.*
[y] *Abb. ad c. quia diligẽtia. n. 2. de elect. & ad c. ſignificaſti. n. 4. eod. tit. & ad c. fraternitatis. n. 1. & 2. de hæret.*

[a] Gl. ad c. si Papa di. 40.
[a] Archidiac. & Gemin. ad c. in fidei favorem de haeret. in 6.
[b] Felin. ad c. super literis n. 21. de rescript. Dec. in consil. pro authoritate Concilij supra Papam. Ca. Cardinal. Iacobat. lib. 3. de Concil. art. 1. n. 11. Jo. Royas de haeret. n. 18.
[c] Decius ad c. Osius n. 2. de elect.
[d] In notis ad Decium. de d. c. Osius.
[e] Abb. ad c. licet de vitanda n. 8. de elect.
[f] Sess. 19.
[g] Thuan. lib. 4. histor.

[a] glossæ, [a] Archidiaconi, & Geminiani authoritatẽ secuti, qui idem antea scripserant: iisq; accedunt [b] Felinus, aliiq; recentiores qui laudato Concilio Constantiensi eandem sententiam postea tradiderunt. Neq; intra eos Cancellos compingitur concilij potestas vt creato statim Pontifice, omne imperium amittat, & nihil aliud, inconsulto nouo Pontifice, possit statuere, sicut Philip. [c] Decius existimavit; Nam is à [d] Carolo Molinæo meritò redarguitur & [e] Panormitanus illud porro adijcit, Pontifice œcumenici concilij tempore decedente, aut deturbato, ius eligendi penes ipsum Coucilium, non Cardinales esse, adducto hoc Constantiensis concilij exemplo, in quo Martinus V à Cardinalibus, aliisque, potestate à Concilio delegata, eligebatur: idémq; in [f] Concilio Constantiense tum temporis sancitũ, postea tamen in concilio Tridentino non obtinuit, prævalente Cardinalium ambitione, qui [g] mortuo Paulo III tempore concilij, ad creandum novum Pontificem Tridento Romam advolabant. Quinetiam pro suprema illa concilij potestate in ipsius concilij initio Henrico Wyntonienſi, & Joanni Lichfeldensi Episcopis sub sigillis nationum imperatum est, vt pecunias Cameræ Romanæ in Anglia debitas nomine concilij coacervarent. Incredibilẽ autem lætitiam gentibus Christianis attulit Martini V creatio, quòd pacem Ecclesiæ tandem restitutam omnes exinde arbitrarentur. Apud Anglos verò primum ab Henrico Cantuariensi in Synodo annunciata, hymnis statim & supplicationibus solennitèr

nitèr commemorata eſt. Is enim ſub exitum huius anni, iubente rege, literis è Gallia datis, Synodum Londini habuit VI Kal. Decemb. Cui interfuerunt Thomas Dunelmenſis Epiſcopus Angliæ Cancellarius, Thomas Bedfortius Dux Exonienſis, Henricus Percius Northumberlandiæ, & Rodulphus Nevillus Weſtmerlandiæ comites, à Ioanne Bedfordienſe Prorege miſſi, vt ab Eccleſiaſticis nomine regis in Gallia jam fælicitèr bellum gerentis pecunias exorarent, qui ad petitionem etiam Henrici Archiduas decimas conceſſerunt. In ea Synodo Robertus Gilbert ſacræ Theologiæ Profeſſor, Cuſtos Collegij Mertonenſis longa & ornata oratione commendata primò Academia Oxonienſe, miſeram Academicorum conditionem demonſtrat, qui poſt multos annos in ſcientiis addiſcendis poſitos Oxonij nulla ſtudiorum mercede evocati conſeneſcant. cuius exemplum ſecutus Thomas Kyngton Legum Doctor & advocatus Curiæ Cantuarienſis de arcubus eandem pro Academia Cantabrigienſe cauſam deſertè peroravit: Vterq; pro literarum ſtudioſis in vtraq; Academia obteſtatus eſt, vt de ijs promovendis decreto aliquo Synodi proſpiceretur. Decretum igitur eſt, vt beneficia Eccleſiaſtica, quorũ proventus annui ad ſexaginta marcas extẽderẽtur, ſolis Doctoribus Theologię, Legũ, aut Medicinæ: quæ quinquaginta marcas redderent, ſolis earum ſcientiarum licentiatis, aut Bacchalaureis Theologiæ: ea autem, quorum redditus non ſuperarent quadraginta marcas, ſolis Magiſtris Artium, aut Baccha-

Bacchalaureis legum à patronis conferantur. Ita de beneficiis ſtatuerunt, quibus cura animarum annexa eſt. Similiſq; pœnè ratio pro vniuſcuiuſq; cęſu habita eſt in ijs beneficijs, quæ non curata appellantur: additúmque, ne Decretum porrigeretur ad illos qui gradus ex gratia adepti eſſent. Venùm quia vtriuſq; Academiæ ſtatutis cautum erat, ne ſacrarum literarum ſtudioſi Theologiæ initiarentur, niſi qui prius fuiſſent artes profeſſi, & ne Juris Canonici ſtudioſi in ſcientia ſua Doctores crearentur, niſi qui Juri Civili operam dediſſent, in gratiam monachorum, & Canoniſtarum ei decreto hæc conditio appoſita eſt, vt niſi antiquatis ijs ſtatutis, non promulgaretur. Oxonium igitur à Synodo miſſi ſunt Thomas Felde Decanus Herfordienſis, & Thomas Lentwardyn Cancellarius Eccleſiæ Divi Pauli Lõdinenſis, qui cum artium Magiſtris, quorum ſuffragia in Academia prævalent ea de re agerent. Cantabrigienſes etiam Magiſtri per literas Synodi ea de re moniti ſunt, quibus vtrinq; conditionem repudiantibus, ne doctoribus in conſequendis beneficiis inferiores haberentur, decretum vtriq; Academiæ vtiliſſimum futurum eo tempore obductum eſt. Soluta Synodo de Martini Pontificis novi iniurijs agi cæptum. Is enim decedentibus hoc tempore multis in Anglia Epiſcopis, alios pro arbitrio ſuo ſuffecit. Nam initio anni ſequentis Benedictum Nicoll Menevenſem, Willelmum Barrow Bangorenſem, Joannem Chandeler Sarisburienſem, Philippum Morgan Wigornienſem Epiſcopum conſti-

tuit

tuit, pro abſoluta poteſtate, quam Pontifices Romani in conferendis Angliæ Epiſcopatibus eo ſæculo ſibi arrogabant. Conquieverant aliquandiu Eccleſiaſtici apud nos tempore Concilij Conſtantienſis poſt depoſitum Joannem XXIII. Nam mortuis eo tempore Sarisburienſi & Hereſordienſi Epiſcopis, ab vtroq; capitulo novi Epiſcopi liberè eliguntur, neq; literis ab vniverſo Cardinalium cœtu Conſtantiæ ſcriptis obtineri potuit, vt Johannes Lichfeldenſis Epiſcopus regis in Concilio legatus ad Eccleſiam Sarisburienſem ab eo capitulo poſtularetur. Martinus tranquillam ſedis ſuæ poſſeſſionẽ jam adeptus, prioribus Pontificibus longè inſolentior, ipſo Pontificatus initio, Eccleſias omnes ſuo imperio vendicat, Epiſcopatuum vniverſorum donationes proviſionis titulo ſibi reſervat, electiones Epiſcoporum à capitulis factas reſcindit; & infra duos annos tredecim Epiſcopos in Cantuarienſi Provincia præficit, tempore opportuno, rege jam apud Gallos occupato, illud auſus, quod Eduardus III & Richardus II legibus ſeveriſſimis interdixerant: porrò Proſperum Columnam nepotem ſuum quatuordecim annorum adoleſcentem per proviſionem Archidiaconum Cantuarienſem conſtituit, cui etiam poſt aliquot annos in gratiam Pontificis à rege indultum eſt, vt totidem beneficiorum in Anglia proventibus frui poſſet, qui quingẽtas marcas annuatim non excederent. Ad hæc accedebant querelæ de promiſcuis Eccleſiarum vnionibus (quę appropriationes vulgò appellantur) & conſolidati-

onibus à Pontifice factis, de effusa gratiarum concessione, per quas tum Sacerdotes à beneficijs impunè aberant, tum Laici Sacerdotia consequebantur, & demum quòd Anglorum in conferendis aulę Romanæ dignitatibus nulla ratio haberetur. Ista legati regis Joannes Lichfeldensis Episcopus, & Thomas Polton Decanus Eboracensis in Concilio Cōstantiensi ad Pontificem novum deferre iussi, ab eo impetrarunt, vt statim Anglis aliqua privilegia concederet, quæ in ipso rescripto Concordata inter Martinum V & Ecclesiam Anglicanam appellantur. Ea erant, vt vniones Ecclesiarum non fierent motu proprio, sed Episcopi locorum de causis cognoscerent; vt vniones Ecclesiarum, & consolidationes vicariarum factæ tempore schismatis abrogentur; vt rescindantur gratiæ à Pontifice factæ, per quas Sacerdotes in beneficiis non residerent, aut Laici monachi nè beneficia possiderent; Deniq; vt minuatur in posterum Cardinalium numerus, ijq; ex omnibus Christianis gentibus æquè eligantur, & vt Angli ad reliqua omnia Curiæ Romanæ munera admittantur. Eodem tempore legati alij à rege ad Pontificem missi postulant, ne Pontifex ijs beneficiis conferendis in Anglia se immisceat, quorum donatio ad regem tum pactis inter reges Angliæ & Pontifices initis, tum iure regio spectet; ne ad Episcopatus & Sacerdotia in Aquitania, aliisue ditionibus, quas rex in Gallia possideat, Galli admoveantur; vt dignitates aut beneficia in Hibernia ij soli cōsequantur, qui linguam Anglicam callent, & Episcopi

copi in ſuis diœceſibus curent, vt vniuerſi Anglicè duntaxat loquantur; vt in cœnobia Gallorum in Anglia poſita Galli de cætero non recipiantur; & vt regi pro ſede Romana bellum gerenti ex ijs pecunijs, quę fiſco Romano in Anglia ſolvantur à Pontifice, ſubueniatur. Quibus cum Martinus parùm benignè reſponderet, adjiciunt, niſi Pontifex quamprimùm poſtulatis ſuis ſatisfaciat, ſe in mandatis habere, vt coram eo profiteãtur, regem in iis ſingulis jure ſuo vſurum, vtpote quæ non neceſſitatis, ſed honoris cauſa petat, & vt publicam de ea re coram vniuerſo Cardinalium cœtu proteſtationem interponant. Galli etiam & Germani haſce proviſiones & artes Pontificias execrati ſunt. Galliæ enim ordines [h] menſe Maio huius anni Pariſijs convocati, antiqua ſtatuta omnia contra Pontificum grauamina & rapinas edicto renovarunt: in quo illud additum, ne Martinus à Gallis Pontifex agnoſceretur, niſi illi decreto acquieſceret: & cum brevi poſtea Lugdunenſem Eccleſiam interdicto obligaſſet, interdictũ illud à Senatu Pariſienſi reſcinditur, & inquiſitum in Academiæ Pariſienſis Rectorem tanquam læſæ maieſtatis reum, quòd ab edictis regijs ad Pontificẽ provocaſſet: & Germani hoc ipſo tempore à quæſtoribus Pontificiis expilati, à Pontifice horum onerum ſublevationem poſtulabant: Sed tandem ſolis indulgentiis & gratijs ſunt eluſi, vt [i] Æneas Sylvius tum temporis in Germania agens commemoravit. Henricus autem exeunte hoc anno poſtquã diœceſim Roffenſem vniverſam viſitando luſtraſſet

[h] *Carol. Molinæ de Monar. Franc. n. 145.*

[i] *In Epiſtolis paſſim.*

à rege evocatus in Galliam traiicit, Joanne Wodnesburgh Priore Cantuariensi Vicario generali cõstituto, & regem ad Rhotomagum in Normanniã adit, qui ex eo tempore, quo in Galliam anno superiore venerat, Cadomum, Cæsareburgum, Allensonium, Constantiam, Fallesiam, & pleraſq; munitissimas Normanniæ civitates partim vi, partim deditione ceperat, & iam Rhotomagum Normanniæ metropolim obsidebat. Convenerat eo ipso tempore inter regem & Gallum, vt legati vtrinq; ad pacem contrahendam coirent, Pontlerchæ oppido octo millia passuum à Rhotomago ad Sequanam fluvium posito, quòd à rege nuperrimè expugnatũ erat. A rege eo mittuntur [k] Henricus Cantuariensis & Comes Warwicẽsis, à Gallo Philippus Moruillerius præses Parisiensis, Episcopus Bellovacensis, Reginaldus Tolleuillius Eques, & à Pontifice Cardinalis Vrsinus, qui vtrinq; pro pace intercederet. Vbi per quindecim dies frustra de rebus componendis disceptabant, Gallis Catharinæ Caroli filiæ imaginem affabrè depictam ostentantibus, quã Regi despondere volebant, nostris verò in dotem decies centena millia aureorum, & Normanniam, Aquitaniam, comitatúmq; Ponthij libera à Gallorum imperio postulantibus, & demum Gallorum conditiones omnes apertè recusantibus, quòd existimarent cum Carolo nihil transigi posse, qui in mentis alienationem nuper inciderat, nec cum Delphino, quòd jure alieno non suo vteretur, nec cum Burgundo, quod ditionibus imperij Gallici alienandis

[k] *Enguerr. de Monstrell. cap. 200.*

dis authoritatem non posset adhibere. Rhotomagenses interea pertinacissimè se defendebant, donec extrema omnia perpessi essent. Etenim post sex mẽsium obsidionem centum millia hominum partim bello, partim fame perierant, & qui superetant animalibus sordidissimis, canibus, equis, muribus vescebantur, tanta rerum omnium penuria, vt pomum tribus, canis decem solidis venisse diceretur, neque à suis suppetias vlteriùs expectabant, Carolo mentis parùm compote, & principibus bello intestino implicatis, quo Gallia jam vniversa inter Carolum Delphinum, & Joannem Burgundiæ Ducem divisa conflagrabat. Igitur è Civitate duo proceres, duo Ecclesiastici, & totidem Cives cum feciali emissi, & pedibus regis advoluti supplicitèr pacem imploranr, à quo ad tentorium [1] Cantuariensis ire iussi sunt, potestate ei data vnà cum Warwicensi & Sarisburiensi Comitibus, FitzHugone Barone, Walt. Hungerfordo, Gilberto Vmfrevillo, Johanne Robserto equitibus, vt de deditionis conditionibus cum Civibus agerent. Quibus astipulantibus Rhotomagenses civium & fortunarum incolumitatem pacti, & trecẽtis sexaginta quinq; millibus aureorũ multati Civitatẽ dedunt. Inierat jam nouus annus cum hæc gererentur, & XIIII Kal. Febr. rex cum exercitu more triumphali vrbem ingreditur, eámq; operibus munitam, fisci, juris dicundi, & rerũ Normannicarum primam sedem constituit. Tum reliquas Narmanniæ partes brevi debellavit, nam Medontam primò, postea Pontosium oppugnatione

[1] *Enguerr. de Monstrell. cap.* 202.

1419.

cepit. Reliquæ civitates Rhotomagenſium exemplo conſternatæ vltrò in poteſtatem venerunt. Henricus Rhotomagi cum rege in civitate aliquandiu ſubſtitit in cœnobio fratrum Prædicatorvm exceptus. Medontæ deinceps & Pontoſiæ regem in caſtris ſecutus, ei à ſacris ſimul & conſilijs ſedulò inſervivit; neq; ab eo diſceſſit vſq; ad finem Auguſti. Tum autem in Angliam reverſus eſt, vt Synodum haberet, & vt Provinciæ ſuæ adminiſtrationi invigilaret. Indicebatur ea Synodus Londini III Kal. Novemb. vt cum Eccleſiaſticis de pecunijs regi in Gallia fælicisſimè dimicanti decernendis ageretur, quod rex Henrico è Gallia diſcedenti & per literas etiam nuperrimè mandaverat. Ab ijs conceſſa eſt media decima Sacerdotiorum omnium, & imperatum Capellanis ſeu Cantarias poſſidentibus, ſeu ſtipendio ſacra facientibus, vt ſinguli ſex ſolidos octo denarios fiſco ſolverent, proteſtatione à Gulielmo Lyndewode nomine Procuratorum Cleri publicè facta, ne conceſſio iſta fraudi ijs poſtea eſſet, nec in exemplum apud poſteros traheretur. Coram ea Synodo ſiſtitur Richardus Walker Sacerdos Wigornienſis maleficij poſtulatus, exhibitis libris, imaginibus cereis, lapidibus, aliiſq; dirarum & imprecationum inſtrumentis, quę ab eo poſtea ad crucem D. Pauli recognita, concionem habente Joanne Welles Epiſcopo Landavenſi, flammis combuſta ſunt: et poſtquã ſolennem pœnitentiam in ſupplicatione publica præſtitiſſet, artẽ nefandam deieravit. Adducti ſunt poſtea in Synodum alij, qui Joannis Wiclyffi dog-

mata

mata occultè amplecti inſimulabantur, iiſq; renunciare coacti ſunt, atq; ita Synodo ſoluta ſinguli abierunt. Tum Henricus ad omnes aras & delubra ſupplicationes indicere pro fælicitate regis in Gallia agentis, cui hoc ipſo tempore ex Galliæ diſcordijs repentina ſpes Galliæ ſine ſanguine acquirendæ divinitùs affulſit. Philippus enim dux Burgundionum vt cædem paternam vlciſceretur, quem Carolus Delphinus pridem Monſterioli ſub colloquij ſpecie nefariè occiderat, cũ rege clàm per nuncios fœdus icit, eiq; connubium Catharinæ Caroli regis filiæ, & reliqua omnia ad victoriam adjumenta pollicetur. Rogat tantùm, vt Trecas pro pace publica cum Carolo conſtituenda proficiſcatur. Habebat Burgundus tum temporis in poteſtate ſua Carolum regem, Iſabellam reginam, Catharinam filiam, Lutetiam primariam regni vrbem, & ſummam rerum adminiſtrationem, ſemoto Carolo Delphino ab Iſabella, quæ animo infenſa in Delphinum, Burgũdum gubernaculis admoverat. Rex igitur, ne hanc rei fæliciſſimè tranſigendæ opportunitatem elabi ſineret, & porro Catharinæ formoſiſſimæ virginis amore captus, Trecas mox venit. Ibiq; deſponentibus Carolo & Iſabella Catharinã ducit, his legibus, vt Henricus gener, ſuperſtite Carolo ſocero regnum Franciæ adminiſtraret, Rectoq; Franciæ diceretur, Carolo autem mortuo ipſe, liberiue ex Catharina procreati in regnum Franciæ ſuccederent, & vt Carolus Delphinus regni paterni exhæres, & hoſtis publicus haberetur. In eaſdem leges con-

consenserunt principes, proceresq; Gallorum, qui frequentes aderant, & in Regis Henrici ipsius verba vniuersi præeunte Burgundo jurarunt, maiorem ex præsentia fortitudinem & prudentiam rati, quàm ex rebus gestis & absentis admiratione cõiecissent.

1420. Elapsus ferè erat mensis Maius anni sequentis, cum nuptiarum solennia Trecis peragerentur. Quibus domi apud nos nunciatis, lætitia in omnium animis immensa fidem ferè minuebat, & Henricus protinus in Galliam transmisit, Winchelsea soluens IIII Id. Iunij: Joanni Priori Cantuariensi Vicarij generalis, & Gulielmo Lyndewode Auditoris causarum munere demandato, vt recenti conjugio fausta omnia precaretur, & principatum novum consilijs suis confirmaret. Ille regem adit Trecis mox discessurum, vt Delphinum profligaret, qui solus ex hostibus supererat, ideóq; principio Julij in Senones movens Monsteriolo capto Melodunum vrbem munitam aggreditur, quæ per quatuor menses obsidionem passa, ineunte Novembri, dedita est. Obsidioni illi cum rege nostro interfuerunt Carolus Galliæ, Jacobus Scotiæ reges, Philippus Burgundiæ, Willelmus Bavariæ Duces, multiq; Principes, & Henricus etiam Cantuariensis, qui toto eo tempore in castris degens vrbe dedita regem cum Carolo Socero, & vtraq; regina Lutetiam secutus est, & in Angliam sub exitum Novembris rediit. Relicta dein Humfredo Gloecestrensi, & Philippo Burgundo rerum Gallicarum procuratione. Rex cum

1421. Catharina conjuge ineunte Februario alterius an-

ni

ni in Angliam venit incredibili omnium gratulatione & plauſu exceptus,& ſupplicationibus ad omnia Dei, Divorúmq; templa, quas Cantuarienſis per quatriduum fieri iuſſit. Ab ordinibus regni ſub adventum ſuum Weſtmonaſterij coëuntibus pecunias ad bellum Gallicum rogat, & in eodem conventu regina apparatu ſolenni coronâ inſignita eſt ab Archiepiſcopo Cantuarienſi,qui hoc ipſo etiam tempore Synodum Londini convocavit, & decimam regi impetravit,quæ conceſſa eſt ſub conditionibus à Gulielmo Lyndewode nomine Procuratorum Cleri interpoſitis;Eæ autem erant, vt familiæ regiæ provilores à bonis Eccleſiaſticorum abſtinerent,vt Clerici propter furtum manifeſtum ſolum & homicidium carceribus mandarentur,de reliquis criminibus poſtulati,datis fideiuſſoribus iudicio ſiſti,vinculis liberarentur;& vt ij qui Sacerdotes caſtrarent,feloniæ crimine tenerentur: quas omnes Rex in eo ordinum conventu ratas & ſanctas eſſe iuſſit. Ad eam Synodum vnà cum Epiſcopis &reliquis prelatis,Archiepiſcopi edicto vocati ſunt Johannes Caſtell Academiæ Oxonienſis,& Johannes Rykynghall Cantabrigienſis Cancellarij, vterq; ſacrarũ literarũ Profeſſor, qui orationibus ornatis pro vtriuſq; Academiæ ſtudioſis exorarũt,vt decretũ ante quatuor annos in Synodo latũ de conferendis beneficiis in eos ſolos, qui Gradibus Academicis erant ornati,pro beneficiorum cenſu, & graduũ dignitate jam promulgaretur, adjecta priore conditione,ſi abrogatis antiquis Academiarũ ſtatutis,

Monachi, qui artes non attigissent, Theologiæ, & Sacerdotes, qui Jus Civile non didicissent, Juri Canonico initiari possent: quod artium Magistri in vtraq; Academia, mutato tandem consilio, concesserunt. Inde ad coërcendam Episcoporum, & Archidiaconorum avaritiam decretum, ne Episcopus pro institutione, aut Archidiaconus pro inductione vltra duodecim solidos acciperet, & vt ordines sacri nulla mercede accepta, gratis collocarentur. Demum in ea Synodo Simon Terraminus quæstor Pontificius pro Martino Pontifice oratione elegãter composita pecunias rogat, qui tamen surdis auribus auditus est, Ecclesiasticis existimantibus, satis supérq; esse decimas, annatas, aliásq; obuentiones quæ fisco Romano quotannis penderentur. Henricus autem dimissa Synodo jurisdictioni suæ prospicit, quam in Gallia hactenus exercebat, vt eadem pax vtrumq; regnum, & vtramq; Ecclesiam conciliaret. Iudices enim, quos in plerisq; Galliæ diœcesibus à rege debellatis collocasset, jam revocat, & literis ad Gallos datis, vniversos admonet, vt Episcopis suis, & iudicibus locorum ordinarijs deinceps obtemperent. Post hæc rex accepto nuncio de Thomæ Clarentiæ ducis fratris sui cæde, qui in Andibus commisso nuper cum Delphini copijs prælio, ceciderat, in Galliam properat, relicta domi Catharina gravida, quæ VIII Id. Decemb. Windesoræ puerũ enixa est, quem fidejubentibus pro eo Joanne Duce Bedfordiense Prorege, Henrico Wyntonienfi Episcopo regis patruo, & Jaquelina Hollandiæ Comitissa

mitiſſa, Henricus Cantuarienſis ritu ſolenni ex ſacro lavacro ſuſcepit, Henrici nomine indito. Qui regno deinceps potitus Cantuarienſem propterea compatrem ſuum appellare ſolitus, ſumma eum veneratione ſemper prolecutus eſt. Catharina autem partu levata inchoante Aprili alterius anni à Bedfordienſi in Galliam ad regem deducitur, & Humfredus Gloceſtrenſis rerum Anglicarum adminiſtrationi præfectus eſt. Inſtabat iam tempus, quo altera Synodus œcumenica habenda erat ex decreto Concilij Conſtantienſis, in quo inſtitutum erat, vt poſt quinq; annos Concilium indiceretur, ab eius fine aliud in ſeptennium, atq; ita ſingulis decennijs Concilium perpetuò haberetur; In quo Epiſcopi & prælati ex vniverſo orbe Chriſtiano coëuntes de reprimendis Eccleſiæ corruptelis liberis ſuffragijs poſſent decernere. Agebatur autem annus quintus à fine Concilij Conſtantienſis, eámq; ob cauſam Martinus Papiam alterius Concilij œcumenici hoc anno habendi locum deſignaverat. Apud nos autem Henricus provinciæ Cantuarienſis Synodum Londini convocavit prim. Non. Sextil. in quo ex vniverſo Epiſcoporum, prælatorum, & Doctorum ordine multi nominati regis arbitrio permittuntur, & decretum eſt, vt eorum nomina Cantuarienſis per literas ad regem mitteret, è quibus ille pro voluntate ſua aliquos deligeret, qui ad Concilium Papienſe nationis Anglicanæ nomine proficiſcerentur, & ad eorum impenſas ex beneficijs, quæ ad decimas cenſebantur, pro ſingulis provẽ-

1421.

m *Seſſ. 39.*

tuum libris tres denarij, ex beneficijs autem, quæ eo censu immunia erant, pro singulis libris octo denarij imperabantur. Verùm legatio illa frustra decernebatur. Nam Martinus Concilium Papiæ inchoatum, & suborta peste Senas translatum statim dissolvit, quòd Alfonsus Arragonum rex per oratores Papiam missos Benedicti XIII Priuscholæ adhuc superstitis, & pro Pontifice se gerentis partes largitione & pollicitationibus promoveret, in Martinum commotus, quia Joanna regina Neopolitana, eo authore, in regno suo Ludovicum Andegavensem, neglecto Alfonso, hæredem scripserat; & Concilium aliud Basilicæ post septennium constituit. In eadem Synodo Londinensi hæreticæ pravitatis postulati sunt Willelmus White Presbyter, quòd potestate non data, publicè prædicaret, & Henricus Webb Wigornienſis, quòd sacro ordinũ charactere non susceptо, divina faceret; propterea ille hæresi coram Synodo renunciare coactus est, hic autem in tribus primarijs civitatibus Londini, Wigorniæ, & Bathoniæ fascibus à Synodo adiudicatus est. Deinceps Willelmus Taylor artium Magister in ius vocatur, quòd dogmata quædam apud populum iterum enunciaret, quæ in Synodo ante biennium execratus erat, vnde in hæresim relapsus dicebatur. Ea autem erant: Deum solum orationibus fidelium esse invocandum; Christo ipsi non ratione humanæ naturæ, sed divinæ eum cultum deberi; Divos, aut rem creatam implorare nefas esse; Crucis, aut Divorum statuis donaria ponentes idolo-

lolatriâ obſtringi; vitam monaſticam à Chriſti inſtitutis alienam eſſe; ciuilem adminiſtrationem, & dominatum Sacerdotibus à Chriſto interdici: & orthodoxa eſſe multa dogmata, quæ à Synodo Conſtantienſi impia pronunciantur. Quæ omnia ab Henrico pro tribunali ſedente ad quatuor fratrum mendicãtium ordines delata ſunt, vt diſcepteretur, an ſacris literis & patrum ſententijs eſſent conſentanea? & Juriſconſulti de pœna eius, qui in hæreſim relapſus erat, quærere iuſſi ſunt. Theologi autem retulerunt, eum improbas & à ſacris literis, Romanæq; Eccleſiæ decretis alienas opiniones fouere; de jure autem reſponderunt poſtea Gulielmus Lyndewode & Thomas Bronus, hic Decanus, ille officialis Curiæ Cantuarienſis de Arcubus, aliiq; Juriſcõſulti, hæreticæ pravitatis ſuſpectum per annum ſacris interdictum ea ſola probatione condemnandũ eſſe, eundem tamen ſi reſipiſcat, ad Eccleſiæ gremium recipiendum: verùm ſi iterum in hæreſim incidat, nefarij criminis damnandum, & poteſtati ciuilis magiſtratus concedendum eſſe: & lata ſtatim ſententia hæreticus pronunciatur, ordinibúſq; ſacris ſolennitèr ſpoliatus eſt. Poſt finem Synodi mox cõſternati ſunt apud nos omnium animi, accepta regis morte, qui ſummo ardore Delphinum Bituriges vſq; perſecutus, contractâ ex laboribus immodicis febre acutâ, ad nemus Vicenſiarum tribus à Lutetia paſſuum milibus pridiè Kal. Septemb. obijt, tempore longè importuno, quod Carolus Socer mœrore ex morte cariſſimi generi concepto contabeſcens

beicens poſt viginti dies fatis cederet. Reliquiæ in Angliam deportatæ, & ſepulchro Weſtmonaſterij impoſitæ ſunt; Hereditas vtriuſq; regni Henrico infanti obuenit, qui Henricus VI dictus eſt, quorum adminiſtrationem fratribus pater teſtamento reliquit, Humfredo Gloceſtrenſi Angliam, Johanni Bedfordienſi Galliam, vſq; dum filius adoleſceret, iſq; interea Henrico Beufort Epiſcopo Wyntonienſi, & Thomæ Beufort Duci Exonienſi propatruis ſuis alendus & inſtituendus traderetur. Nemo ſane principum noſtrorum aut virtutibus eum ſuperavit aut cum maiore reip. detrimento interijt. Erat enim omnibus animi & corporis dotibus imbutus, quæ in principe poſſunt deſiderari: prudentia, magnanimitate, conſtantia, modeſtia, benignitate, facundia, corporis pulchritudine & robore: quę cum rara fælicitate coniuncta maximam ei apud exteros admirationem conciliabant, & à Gallicis ſcriptoribus iuxta ac noſtris celebrata ſunt. Gloceſtrenſis pro rebus ex præſcripto Henrici fratris conſtituendis, cõventu ordinum Weſtmonaſterium vocato, V Id. Novembr. ante omnia [a] Cantuarienſi mandat, vt conventus cauſas coram proceribus, & plebis delegatis ediceret, quòd Thomas Epiſcopus Dunelmẽſis magno ſigillo, & reliquis inſignibus Angliæ Cãcellarij (cui illud munus incumbuit) ſtatim à morte regis apud Gloceſtrenſem Windeſoræ depoſitis, dignitati ſuæ renunciaſſet. *Ille verò prolixè laudatis Henrici V. virtutibus, & rebus ab eo in Gallia geſtis honorificè commemoratis, adregem infantem deſcendit,*

[a] *Rotul. Parlia. ann. 1. H. 6.*

& summo diuini numinis beneficio contigisse asserit, quòd istiusmodi patri filium summa indole præditum superesse voluerit, qui felici auspicio Sextus diceretur, quòd quemadmodum ille numerus absolutissimus sit, vtpote cum in totidem diebus deus immensam huius mũdi machinam molitus fuerit, ita futurum hunc Regem sextum præ maioribus suis omnibus præstantissimum, & ab eo rebus à patre in Gallia prosperè inchoatis finem impositum iri, vt regibus Anglicis, Gallicísq; simul ortus, legitimam vtriusq; regni hereditatem ad se delatam tandem sortiatur. Se interea regis nomine proceribus & populo vniuerso denunciare, licere eijs frui priuilegijs, & immunitatibus omnibus à Regis maioribus concessis; & in mandatis porrò habere, vt tres huius conuentus indicendi causas explicaret. Primùm vt regi tutores decreto publico assignentur: tum, vt de pace publica, iuréq; administrando decernatur, & vt regno ab exterorum hostium iniurijs defendendo prospiciatur: denique proposito Iethronis Mosis soceri exemplo, monet, vt ex proceribus prudentissimos & optimos deligant; qui regis tutelam & rempublicam gerant, & vniuersos obtestatur, vt velint regis incolumitati & reip. commodis inseruire. Cum dixisset Cantuariensis Humfredi Gloucestrensis imperium tutelare suffragijs omnium cõfirmatur, eíq; adjunguntur ex Episcopis & proceribus viri primarij à Consilijs secretioribus futuri, vsq; dum rex pubertatem assequeretur, è quibus Henricus Cantuariensis primus nominatus est. Is autem post solutum hoc Concilium, amisso jam Principe & Mecænate, à quo ad dignitates ampliſſimas eve-

ctus

ctus ſummè diligebatur, domi deinceps ſe continuit infra Provinciæ ſuæ fines, in quo officij ſui munia diligentiſſimè obivit. Anno enim à morte Henrici V primò diœceſim Ciceſtrenſem & Sarisburienſem, ſecundò Lincolnienſem luſtravit, viſitatione iure Metropolitico inſtituta, in qua ab Ordinarijs perperàm geſta reſcidit, & de populi fide moribúſque inquiſiuit. Dum Lincolnienſem diœceſim peragraret, divertit ad patrium oppidum Heighamferreis, vbi pio & honeſto natalis ſoli illuſtrandi proposito Collegium eximium pridem inchoatum Divæ Mariæ, Thomæ Cantuarienſi, & Eduardo confeſſori conſecravit: collocatis in eo octo ſocijs ſeu Capellanis, quatuor Clericis, ſex Choriſtis, iiſq; omnibus Cuſtode præpoſito, vt defunctorum manibus parentarent: ibiq; amplum alendis ejus loci pauperibus Xenodochium extruxit: vtramq; autem multis prædijs ab eo tum donatum Robertus Chichele & Willelmus Chichele ciues Londinenſes primarij ordinis, fratres eius, opimis legatis in teſtamento aſcriptis poſtea locupletarunt. E Lincolnienſi diœceſi reverſus Synodum Londini habuit IIII Id. Octobr. literis regijs interpellatus, vt ab ordine ſuo pecunias in ſubſidium belli Gallici impetraret. Poſt mortem enim Henrici V, & Caroli VI Carolus Delphinus in nomine Regio plurimùm momẽti eſſe ratus, corona Pictauiæ induta Caroli VII Galliæ regis nomen ſuſcepit, & accurrentibus ad eum plurimis principibus, & civitatum præfectis, quibus amor Gallici nominis inſederat, majore jam animo

1413. 1414.

animo bellum inſtruit. E diverſo Joannes Bedfordienſis Galliæ Regens in teſtamento fratris nominatus, contracto cum Philippo Burgundo fœdere arctiore, ductáq; Anna ipſius ſorore, auſpicijs Henrici VI in varijs Galliæ partibus Carolum aggreditur, & diviſis copijs inter ſe & Burgundum, miſſóq; in Senones Thoma Montacuto Comite Sarisburienſe duce clariſſimo cum acie inſtructa, novum militū delectum & pecunias ab Humfredo Gloceſtrenſe Angliæ curatore petit. Eam ob cauſam Henricus Epiſcopus Wyntonienſis Angliæ Cancellarius, Joannes Stafford Epiſcopus Bathonienſis Theſaurarius pridem creati, Richardus Comes Warwicenſis, Willelmus Aluewyke privati ſigilli Cuſtos, Ludovicus Bourchier, & Rodulphus Crumwell Barones ad Synodum à Gloceſtrenſe miſſi ſunt, & Wyntonienſis reliquorum nomine poſtquàm oratione compoſita rerum Gallicarum conditionem expoſuiſſet, eos monet & rogat, vt aliquam proventuum ſuorum partem ad profligandas Caroli reliquias vellent erogare. Tum autem apparuit quanto Henrici V deſiderio omnes tenerentur, cum poſt decumas frequentiſſimas in ſuperioribus Synodis (vti jam diximus) animis lubentiſſimis conceſſas, ad primum à rege novo poſtulatum hæſitaverint, quòd in illo ſolo omnem Galliæ acquirendæ ſpem poſitam eſſe, illóq; ſublato nihil porrò fœliciter geri poſſe exiſtimarent. Poſtquam enim Procuratores Cleri per aliquot dies ea de re deliberaſſent, Guielmus Lyndewode ab ijs delegatus reſpondit, ex affi-

duis bellorum ſumptibus adeo attritas eſſe Eccleſiaſticorum facultates, vt ſibi familiiſq; honeſtè alendis parùm ſufficiant, & beneficiorum plurimorum cenſus ita imminutos eſſe, vt non inveniri poſſint Sacerdotes, qui eorum Curam ſuſcipiant, & demũ in omnibus Procuratorum mandatis decimarum concedendarum poteſtatem expreſſim adimi. Itaq; Wyntonienſis Procuratores Cleri in inferiore Synodũ domo adit, eóſq; oratione prolixa & vehementi obteſtatur, vt publicæ inopiæ ſubveniant, à quibus anguſtam mandatorum poteſtatem identidem cauſatis cum nihil impetrare poſſet, Synodus ad VII Kal. Febr. anni ſequentis ab Henrico prorogata eſt. Eò rurſus accedentibus Wyntonienſe & reliquis procerib⁹, poſtquam ille coram Epiſcopis Abbatibus, & Prioribus in ſuperiore Synodo iterũ regis nomine peroraſſet, decima ab ijs decreta eſt, proteſtatione addita, ne cõceſſio illa ſibi fraudi eſſet, niſi Procuratores Cleri eam ratam eſſe juberẽt, quoniã vtriuſq; Eccleſiaſticorũ ordinis in cõcedẽdis decimis ſeperatio hoc exẽplo invecta, poſteris olim pernicioſa eſſe poſſet. Procuratores autem ſententiam priorem mordicùs tenentes importunis eſ flagitationibus Wyntonienſis primò, tum Henrici Cantuarienſis, & reliquorum Epiſcoporum parùm commoti ſunt: ideóq; Synodo mox diſſoluta Henricus novam indixit poſt duos menſes ad IX Kal. Maij, vt ſuffectis alijs Procuratoribus, res illa faciliùs tranſigeretur. In ea Synodo Procuratores Cleri primo oratorem ſuum, quem prolocutorem vulgò

1425.

appel-

appellant) eligere ab Henrico iuſſi, deſignant Gulielmum Lyndewode, cujus muneris ipſe in Commentarijs ſuis meminit. Tum Wyntonienſis Cancellarius, Bathonienſis Theſaurarius, Gulielmus Aluewykus ſigilli Cuſtos, Scropus, & Cromwellus Barones, aliiq; è Conſilio regis ſecretiore Synodū iterum ingreſſi ſunt: & Cancellarius oratione ornata, reliqui blanditijs, minis, pollicitationibus ſingulos prenſantes ægrè tandem mediam decimam impetrarunt. Deinceps Robertus Hoke Lincolnienſis, & Thomas Drayton Cantuarienſis diœceſeos presbyteri hæreticæ pravitatis inſimulati coram Synodo ſiſtuntur, quòd crucis ſimulachro non advolverentur, & quòd libros penes ſe haberent, in quibus traderetur, non poſſe Sacerdotem in ſacro ſolenni hoſtiam in Deum commutare: vitam monaſticam & confeſſionem clandeſtinam auribus Sacerdotis inſinuatam Satanæ commenta eſſe; inter Chriſtianos communia omnia eſſe oportere; quæ dogmata ad crucem Paulinam pro concione eierarunt. Acerrima autem accuſatio inſtituta eſt contra Willelmum Ruſſell ex ordine Minorum, qui apud populum publicè prædicaverat, decimas perſonales à Deo non imperari, quin Chriſtianis omnibus fas eſſe, eas in pios vſus pro arbitrio ſuo pauperibus erogare: anxijs & ſollicitis Eccleſiaſticorum animis, quòd pertimeſcerent, ne amiſſo iſto obuentionum genere, ordinis ſui opes plurimùm imminuerentur, ſi opinio illa ad vulgus emanaret. Is autem palinodiam canere è ſuggeſtu crucis Paulinæ à Synodo

* *c. Quoniam. v. provinciam de decim.*

die ſtatuto iuſſus, cum ante eum diem ex Anglia fugeret, propoſitis edictis primò contumax, deinde in ſolenni iudicio hæreticus pronunciatur, & illius opinio vtriuſq; Academiæ Oxonienſis & Cantabrigienſis decretis impia iudicatur. Quod Oxonienſes mox demonſtrant literis ad Henricum & Synodum datis, quæ P etiamnum extant. Cum allatum brevi eſſet, eum Romæ eſſe, eò mittuntur à Synodo nuncij, qui eum deprehenſum apud Pontificem poſtularent, quibus è ſingulis redituum Eccleſiaſticorum libris quadrantem conceſſerũt. Vbi cauſæ eius cognitione Brandæ Cardinali Placentino à Pontifice delegatâ, niſi reſipiſcat ad perpetuos carceres damnatus eſt, iiſq; poſtea effractis, in Angliam reverſus, concione ad crucem etiam Divi Pauli habitâ, errori ſuo iuramento conceptis verbis præſtito renunciavit. Porrò Henricus edicto ſuo Franciſcanis omnibus præſcribit, vt quotieſcunq; apud populum concionarentur, decimas perſonales legibus divinis ſanctorúmq; patrum inſtitutis eſſe præſtandas docerent. Poſt hanc Synodum tempeſtatem graviſſimam ex procerum diſcordijs hoc anno imminentẽ Henricus prudentiâ ſuâ ſedauit. Etenim Henricus Beufort Joannis Ducis Laneaſtrenſis filius ex Catharina Swinfurt tertia vxore genitus, regis propatruus, generis nobilitate & divitijs, quas ex Epiſcopatu Wyntonienſe corraſerat, ampliſſimis elatus, Humfredi Ducis Gloceſtrenſis regij Curatoris imperium ægrè ferens, apertas cum eo ſimultates primò exercere cœpit: inde exacerbatis vtriuſq; animis

P *Liter. Academ Oxon. in Archiu. ep. 10.*

mis,& pleriſq; è magnatibus & plebe alterutri adhę-
rentibus,vterq; cum miniſtris & ſatellitibus arma-
tus incederet,plurimíque profligati, & ſeditioſi Ci-
ves eorum exemplo, armis arreptis, omnes civita-
tis Londinenſis vicos obire, eorúmq; tantus erat
numerus, vt cives vniverſi clauſis officinis ab ope-
ribus abſtinere,& excubias interdiu noctúq; agere
in ſingulis vrbis compitis,ad depellendas ſeditioſo-
rum injurias cogerentur. Tum Henricus Cantuari-
enſis,aſſumpto Petro Duce Conimbricenſi Luſita-
niæ regis filio(qui ad inviſendum regem cognatum
nuper in Angliam venerat)octies vno die inter æ-
des Ducis & Epiſcopi per Civitatem obequitans,
tantum authoritate & precibus ſuis apud vtrumq;
valuit, vt depoſitis armis res pro tempore compo-
nerentur. Wyntonienſis autem odio cum armis nõ
depoſito, literas mox ad Bedfordienſem in Galliam
miſſis Gloceſtrenſem incuſat, & monet Bedfordi-
enſem, vt in Angliam properaret, ſi regem incolu-
mem & regnum tranquillum eſſe vellet, quòd alio-
quin inteſtinis cædibus & incendijs exarſurum mox
iri neceſſum eſſet. Is licèt in Gallia fæliciſſimè res
gereret, multis oppidis munitis in fidem acceptis,
& magno Gallorum exercitu ad Vernalium iuſta a-
cie nuper profligato, acceptis tamen literis paci do-
meſticæ res Gallicas innitiratus,commiſſa muneris
ſui adminiſtratione Thomæ Beuchamp Comiti
Warwicenſi,in Angliam advolat ſub initium anni
novi,& vocatis Leyceſtriæ ordinum regni comitijs,
de inimicitijs inter fratrem & Epiſcopum cognoſ-

1416. cit. Cum vterq; offensionum causas coram ordinibus propoluisset, & ex altercationibus animi magis effervescerent, exorante Bedfordiense controversiæ omnes ex compromisso ad arbitros delatæ

9 Rotul. Parliam. an. 4. H. 6. sunt. Primus arbitrorum nominatus est 9 Henricus Cantuariensis, secundum eum Thomas Exoniensis Joannes Norfolciensis Duces, Thomas Dunelmẽsis, Philippus Wigorniensis, Joannes Bathoniensis Episcopi, Humfredus Cõmes Staffordiensis, Willelmus Aluewyke sigilli Custos, & Rodulphus Cromwell, qui præscriptis verborum formulis vtrinq; recitandis eos, coniunctis dexteris, iniurias mutuas remittere, & in gratiam redire jubent: eámque conciliationem ordines suffragijs suis confirmarunt. In eo etiam conventu pecunię ad delectum militum decretæ sunt: eandémq; ob causam Henricus hoc ipso tempore XVII Kal. Maij Ecclesiasticos ad Synodum Londinensem edicto suo vocat: in qua illuc accedentibus Joanne Kempe Eboracensę Archiepiscopo Cancellario, Waltero Hungerford Thesaurario regni, & Bedfordiensis immensis laboribus oratione diserta à Cancellario commendatis, media decima concessa est. Secundùm hæc Henricus Wyntonienſis hoc anno in Cardinalium numerum à Martino Pontifice cooptatus, in Galliam cum Bedfordiense anno sequente profectus,

1427. Caleti in majore illius Civitatis Basilica die Purificationis Beatæ Virginis galerum & reliqua insignia magno paratu induit. Eam ille dignitatem ante octo annos sub Henrico V summa ambitione quæsi-

tam

tam à Joanne XXIII impetraverat, qui eundem Cardinalem, & à latere suo in Angliam cum potestate maxima legatum quamprimùm designaturus erat: verùm Henricus Cantuariensis explorato hominis fasiu, apud Regem tum intercessit, literis ad eum in Gallia tum agentem gravitèr & modestè scriptis, in quibus legatorum Pontificiorum potestatem de regia dignitate, legibus patrijs, & Ecclesiæ Anglicanæ privilegijs derogare demonstrat. Earúmq; literarum, quæ ipsius Henrici manu exaratæ adhuc conspiciuntur, exemplar hîc subiecimus.

SOuereyn Lord as your humble Prest & devout Bedeman, I recommand me to your Hygnesse, desyreing evermore to heare and knowe of your gracious speed, hele of body and of soule, also my Lordys your brethren and all your royall hoste. And as hertly as I can, or may thanke Almightie God and Lord of all strengths and hostes that so graciously hath continued his mygty hond vpon you sythen the time of your beginning hedirtoward into your most worship, your Leige menys most hertly gladnesse, and abating of the hy pride of your enemies. And besech God both day and night with all your subgetts both spirituel & temporel so continue his hy Grace vpon you and yowre that the mow come to the effect of your hy labor, pees of both your regmes after your hertly desires. Gracious Lord like it to remember you that be your moost worthie letters written at your towne of Caen xxv day of September you charged me, that be the advys of my Lord your brother of Bedford, & of your Chauncelor sholde bee ordeygned that all maner of men of your subgets wat astaat or condicion that thei were should abstyne letter of wrytes or pursuit making to the Pope after his election, till the time that he haue writen to

you

you, and ye againe to him, as it hath be acustumed of honeste of your lond. for the which cause neither I, nor non odir man as ferforth as it may be knowe, hath yit writen nor sent, ne no leue hath of passage to the Cowrte, wow it so be that many lych at London to pursue to my Lord your brother, your Chaunceler, and your Counseil for to haue leue and letters of passage. Werfore Soverain Lord my Lord your brother charged me write to you, and in as miche as your letter forseid was direct to me, to wite, in wat wise we shol gouerne vs herafter, for if ye haue resseyved our holy faders letters, or written to him it is vnknowen to vs vnto this time. Like it therfore, gracious Lord, to write to my Lord your brother in wat maner wise this matier schal be gouerned hereafter.

Forthermore gracious Lord, of trowth that I am bound to you be my ligeaunse, and also to quite me to God, the chirch of your lond, of the wich God and ye gracious Lord, haue maked me gouernor, howeth to open to you this matier that suyeth, of the wich I haue herd privily, but now it is more opend, and in such wise that credence shold bee yiue to by reson; that is to seyne, that my brother of Winchester shold be maked a Cardinal, if ye wold giue your asent therto and that he shold haue his Bishoprich in comende for terme of his life, and therto haue a stat, and sent to your rengme of Yngland as a legat a latere, to the wich manier of legacie non hath be acustumed to be named but Cardinals, and that legacie also to ocupie thorgh all your obeysaunce, and all the time of his life. Souereyn Lord e most Christien Prince, what instanse schall be maad to your Hignesse for this matier, I wot not, but blessyd be Almighcie God vndir your worthie protection, your Chirche of Yngland is at this day, I dare boldly say, the moost Honorable Chirche Christien as weel as devin seruise, as honest lining therof, gouerned after streit lawes, and holy constitutions that be maad of hem withowten any gret exorbitaunses, or

any

any thing that migt torne to hy sklaundre of your forseid Chirch, or of your lond, and if any trespases of mannys frelte falleth we may be corectid and punished by the Ordinaries there as the caas falleth. But wat that this offis of legacie to be ocupied in the forme aforseid, and suich comendis of Bishopriches not vsed in your holy Aunsetres time here afore, wold extend to, or gendre ageines the good governanse of your subgets, in your hy wisdom I trist to God ye will consider. And forasmich as ye schal be enformid what the office of suych manier of legacie extendith to, and appyly your Clerkys haue not in minde, for it hath shelde be seyn, & haue not alle here bookys with hem pleynly to enforme you in this time of your grete labor, I send you a scrowe writen with inne this letter conteyning that is expressed in the Popis lawe, and fully concludyd be Doctors. And ouer that what he may haue in special of the Popis grace no man wot, for it stond in his wille to dispose as hym good liketh. And be inspection of lawes and cronicles was there never no Legat a latere sent in to no lond and specially in to your rengme of Yngland withowte grete and notable cause. And thei whan thei came after thei had done her legacie abiden but lytul wyle, not ouer a yer, and summe a quarter, or ii monethes, as the nedes requeryd: And yit over that he was tretyd with, or he cam into the lond whon he schold haue exercise of his power, and how myche schold be put in execucion An aventure after he had be reseyued he whold haue vsed it to largely to greet oppression of your peple. Wherefore moost Cristien Prince and Souereyn Lord, as your trewe Preest, whom it hath lyked you to sette in so hy astaat, the wych with owte your gracious Lordship, and supportation I know my selfe insufficient to ocupie, beseche you in the moost humble wyse that I can devise or thenke that ye wile this matier take tendirly at herte, and see the staat of the Chirche be meyntenid and susteynid, so that euerich of the Ministers theroffe hold hem content with her owne part: for

trewly he that hath leest hath inow to rekene fore: And that your poore pepul be not pyled, nor oppressyd with diverse exactions and vnacustumed, thorgh wych thei schold be the more feble to refresche you owre liege Lord in time of nede and whan it lyketh you to clepe vp on hem, and alle plees & sklaundre cese in your Chirche.

Towchinge owre holy fadir the Popis Ambassiat that late cam in to your lond, I wot wel my Lord your brother wryteth to you pleynly, and also of odir gouernance of your lond, the wych blessed be God stond in good quiet pees and reste withowte any grete ryotis or debatys & al your trewe peple haue her herys opyn to here good tydinges of you and continuely pray for your prosperite and al yowrys, the wych Almighty God graunte for his mercy Amen. wryten at Lambyth vi day of March.

Your Prest. H. C.

Indorsed Au Roy nostre Souuerein S.

Hisce literis à Cantuariense in Galliam missis ita commotus est rex, vt Wyntoniensi interdiceret, ne Cardinalis gradum susciperet, & aliquoties assereret,[r] malle se videre Wyntoniensem corona sua, quàm ornamentis Cardinalis insignitum: isq; rege superstite ab eo munere abstinuit. At nunc regis pueritia & Bedfordiensis nepotis sui favore fretus illud denuò tentat, & à Pontifice Cardinalis titulo Presbyteri Divi Eusebij creatus est. Quæ res facilem errori eorum causam præbuit,[r] qui pro Henrico Wyntoniensi tradũt Henricum Cantuariensem Cardinalem titulo Presbyteri Divi Eusebij hoc tẽpore

[r] *Polychron. in Hen. 5.*

[r] *Antiq. Britan. in Henr. Chich.*

pore factum eſſe, cum is pius & moderati ingenij vir gradum illum ambijſſe numquam deprehenda. tur, per quam Pontificis ſervituti addictus neceſſe haberet aliquando à fide illâ diſcedere, quam regi ſuo integram ſemper & illibatam præſtitit. Erat enim maieſtatis regiæ & immunitatum hujus regni adverſus Pontificum ambitionem & Romanæ Curiæ rapinas acerrimus propugnator, cáq; ratione hocipſo tempore graviſſimam Martini V offenſionem in ſe concitaverat. Siquidem [t] Oxonienſes literis Academiæ publicis IX Kal. Auguſti hoc anno datis pro eo apud Martinum intercedunt, in quibus ampliſſimo teſtimonio, ipſum vitæ ſpeculum, morum lucernam, populo cleróq; cariſſimum, candelabrum aureum in templo Eccleſiæ Anglicanæ conſtitutum appellantes, Pontificem obteſtantur, ne præſulis optimi famam privatis obtrectatorum delationibus apud ſe ſuggillari patiatur: eandémq; ob cauſam dum etiam in cõventu Ordinum Weſtmonaſterij vniverſi Civitatum & oppidorũ delegati in inferiore concilio, libello ſupplice regi porrecto ab eo petũt, vt quamprimùm legatum Romam mitteret, ei in mandatis daret, vt Archiepiſcopum Cantuarienſem apud Pontificem excuſaret, cujus odium ille ſibi conciliaverat, quòd immenſæ Curiæ Romanæ poteſtati obniteretur. Æquiſſimum ſanè erat, eum publicè ab omnibus defendi, qui pro publicis omnium commodis, & aſſerenda regni dignitate Pontificis iram parùm reformidaret. Wyntonienſi autem præter Cardinalis titulum Legati etiã

[t] *Epiſt. Academ Oxon. 36. in Archiu.*

[u] *Rotul. Parliam. an. 6. H. 6.*

in Angliã, potestas à Pontifice data est, & mandata ampliſſima (facultates vulgò vocant) quæ ille tanta avaritia deinceps exercuit, vt congestis opibus immensis Cardinalis opulentus ab omnibus diceretur. Ea cum in Angliam sequenti anno reversus coram
1418. Gloceſtrense regis tutore, & multis Episcopis, proceribúsq; promulgaret, x Richardus Gaudray Procurator regis nomine à Gloceſtrense cæteríſq; consiliarijs constitutus publicè, conceptis verbis protestatus est, nullum Pontificis legatum regis iniussu Angliam ingredi posse, singulari regum nostrorum privilegio, qui eo jure ab omni hominum memoria vsi fuerint: Proinde si quid à Cardinale Wyntonienſe pro legati munere secus gestum fuerit, se nomine Regis intercedere, eíq; potestatem omnem abrogare. Tum Wyntonienſis Gloceſtrenſem, & vniversum astantium cœtum conestatus palàm promisit, se iniussu regis munere illo non vsurum, neq; in eo facturũ aliquid, quod regis regnive juribus, immunitatibus, privilegíſve præiudicare, aut derogare posset. *Cum verò Cardinalis & legati insignia iam acciperet; Cancellarij Angliæ munus eierare ei necesse fuit, id quod anno superiore in publicis regni comitijs Weſtmonaſterij præſtitit, & secretioribus consilijs regis ei interdicendum erat, cui tamen illud singulari beneficio indultum est ob generis.

x *Ioan. Foxius in Martyrolog. ſub H. 5.*

*eodem iure semper vſi sunt Galliæ reges, quorum iniuſſu Legatis Pontificum nunquam licuit Galliam ingredi, aut mandata promulgare, Sicuti clariſſimus Advocatus Regius x Ludovicus Servinus coram Senatu Parisienſi Turonibus tum ſedente demonſtrabat, cum ann. MDLXXXX Cardinalis Caietanus ad Henricum IIII Galliæ Regem Legatus mitteretur.

x *L. Servin aux playdoier. vol. 4.*

ris nobilitatem,& conſanguinitatem, qua Regem attingebat, vt conſilijs regijs adhiberi & intereſſe poſſet,niſi cauſa aliqua inter Regem & Pontificem agitaretur,tum enim expreſſim amovendus erat, eámq; cautionem inter ſecretorum acta inſinuandã eſſe ſolenni ordinum *y* decreto anno ſequente ſancitum eſt. Pontificem autem illud præſertim impulit ad deſignandum Cardinalem Wyntonienſem, vt eius opera vteretur in bello, quod adverſus Boëmos moliebatur, qui Wycleui doctrina imbuti, monachorum cænobijs, Divorúmq; ſtatuis abolitis, & antiquatis ferè omnibus Romanæ Eccleſiæ ceremonijs, ab imperio Pontificis apertè deſciuerant. Eum igitur bello Boëmico præficit, & legatũ in Hungaria,Boëmia, & Germania vniverſa conſtituit cum mandatis longè amplioribus, in quibus ei indultum eſt,vt ſtupri virginum monialium, matrimonij in quarto conſanguinitatis gradu contracti, ætatis eorum, qui ad ſacros ordines & Sacerdotia promovendi erant,interdictionum à ſacris,aliórũq; plurimorum,quę à Canonicis inſtitutis aliena erãt, gratiam faceret; additúmq;, vt in hujus belli vſum ab omnibus Eccleſiaſticis apud nos decimam exigeret. Hanc ob cauſam Henricus tum reſcripto Pontificis,tum literis regijs interpellatus, vt de pecunijs ad bellum Gallicum conferendis ageretur, Synodũ inchoavit Londini III Non. Iulij,in qua, poſtulantibus iterum Eboracenſe Cancellario, & Waltero Hungerford Theſaurario Angliæ, regi in primo conventu media decima,& prorogata deinceps Sy-

y Rot. Parliam. ann.8.H.6.

nodo, primò ob calores æstivos ad Divi Martini diē Novēbris sequētis, posteaq; ad IIII Kal. Nov. anni
1419. sequentis, sesquidecima concessa est, perorante iterum Eboracense, qui cum Duce Norfolciense, Warwicense, Staffordiense, & Sarisburiense Comitibus, Cromwell etiam Tipofto, & Hungerfordo Baronibus à rege ad Synodum missus est. Supplicationes porrò solennes pro victoria Bedfordiensis decretæ sunt, qui rebus prosperè succedentibus, Aurelianum vrbem celebertimam ad Ligerim positam jam obsidebat. Quę concessiones decimarū
* 8.H.6.c.1. ita propensè à Synodo factæ, compensatæ sunt * lege lata in conventu ordinum, qui hoc ipso tempore Westmonasterij agebatur, qua cavebatur, ne Ecclesiastici, aut eorum serui, dum Synodo intersint, aut eò proficiscantur, in jus vocari possint. eodem privilegio, quo fruuntur milites, & Civitatum delegati, cum ad publica regni comitia vocati sunt. Verùm Conzo Zuolanus nuncius Pontificius Pontificis causam in Synodum sæpe veniens frustra egit. Cum enim oratione acri & prolixa subsidium adversus Boēmos consequi non potuisset, literas postea à Pontifice scriptas in Synodum attulit, quibus denunciat se regno Angliæ decimam ad sustinendā belli Boēmici molem imperasse. Quod vniversorum offensionem ita concitabat, vt decimam negarent. Illud tantùm importunis Pontificis postulatis datum est, vt ex singulis marcis octo denarij pro beneficiorum censu soluerentur; addita conditione, si concessio illa regiæ dignitati, aut patrijs legibus

fraudi

fraudi non eſſet. Tum coram Synodo ſiſtuntur plurimi, quibus hæreticæ pravitatis crimen intentatũ eſt: Joannes Jourdelay, Joannes Galle, Robertus Heggley, Rodulphus Mungyn, Thomas Garenter, ſacris ordinibus initiati, quòd de ſolenni altaris ſacro, de imaginum adorationibus, de peregrinationibus religionis ergô, de cultu ſanctorum, perperã ſentirent; quòd aſſererẽt Papam eſſe Antichriſtum, non Dei vicarium; divina oracula in ſacris literis ſolis, non in Legendis, aut vitis patrum contineri; & quòd multos Joannis Wicleui libros, aliósq; de rebus ſacris vulgari idiomate ſcriptos penes ſe clàm haberent: quæ omnia eorũ aliqui in Synodo eierarũt, reliqui ad carceres dnnati ſunt. Poſt eos Joanna Dertford fæmina de ijſdem dogmatibus coram Synodo interrogata, reſponſione incerta crimen diluit, aſſerens ſe ſymbolum & decalogum tantùm didiciſſe, nec auſam eſſe arcana Eccleſiæ myſteria attingere, ideóq; Vicario Epiſcopi Wyntonienſis erudienda traditur. Iudicibus etiam ordinarijs omnibus imperatum, vt acerrimè inquirerent in eos, qui ab Eccleſia Romana diſſentiebant, quorum numerus indies augebatur, eósq; compoſitis ad invidiam nominibus Wicleviſtas & Lollardos appellabant, delegatis Willelmo Lyndewode officiale, Thoma Bronus Cancellario Cantuarienſe, aliíſq; juris vtriuſq; conſultis, qui illius inquiſitionis formam præſcriberent. Verùm Martinus Pontifex iniquè ferre clauium ſuarum poteſtatem quotidiè apud nos imminui, decimâ à Synodo adverſus Boëmos non e-

rogatâ

rogatâ, & accedentibus injurijs recentibus, quibus se læsum querebatur. Cum enim ante aliquot annos ad Archiepiscopi Eboracensis defuncti sedem rescripto suo per provisionem transtulisset Richardum Flemmyng Episcopum Lincolniensem, Decanus & Capitulum Eboracense ei Ecclesiam suam ingressuro restiterunt; ideóq; Richardum ad Ecclesiam Lincolniensem contrario rescripto iterum transferre coactus est. Et anno proximo Joannes Opizanus Pontificis nuncius munere suo in corradendis fisci Romani pecunijs contra leges regias vsus, in carcerem coniectus est; qua de re Pontifex cum Bedfordiense per literas vehementer expostulabat. Hæc omnia ad animum suum revocasset, nisi gravioribus curis mox occupatus fuisset, quas ei Concilium Basileense jam indicendum facessebat. Aduenerat enim tempus Concilio Basileensi præstitutum, septimo jam anno à fine superioris Concilij excurrente; quæ ratio Henricum impulit ad novam Synodum Londini XI Kal. Martij ineunte anno nouo habendam, in qua delectis quibusdam legatis Basileam profecturis ex singulis redituum libris duo denarij ab Ecclesiasticis concessi sunt; iisque præterea in mandatis datum est, vt Ecclesiæ Anglicanæ nomine petant modum statui dispensationibus, per quas quotidiè indulgebatur alijs, vt duo beneficia, dignitatémq; cõsequerentur, alijs, vt impunè à beneficijs abesse possent, aliis, vt puberes vix facti ad summa Ecclesiæ munera admitterentur; & ne fierent Ecclesiarum vniones, nisi cœnobia infra parochiæ

1430.

rochiæ terminos conſtituta eſſent. Regi etiam integra decima conceſſa eſt, ſuadente Joanne Kempe Archiepiſcopo Eboracenſe Angliæ Cancellario, qui multis verbis ornatè demonſtrat, obſidionem Aurelianenſem, mortuo Montacuto Comite Sarisburienſe duce celeberrimo, ſolutam eſſe, Trecas, Bellovacos, Rhemos, aliaſq; civitates multas ad Carolum defeciſſe, multos è noſtris commiſſo ad Patavim prælio nuper cecidiſſe, & Gallos vniverſos Caroli fidem mox ſecuturos, niſi pecuniæ ex Anglia ſuppeditentur: eam ob cauſam ipſum cum plerisq; è Concilio regis ſecretiore ad Synodum miſſum eſſe. Illud præterea ad publicam vtilitatem ſtatutum à Synodo eſt, vt inſtitores merces ſuas ad pondus iuſtum vendere tenerentur, prohibito pondere quodam fallaci, quod emptores decipere ſolebat, ſanciturq; execrationibus in omnes, qui eo deinceps vterentur. Concilium autem Baſileenſe, quia in Martinus Pontifex ægrè indicere, veritus ne vitæ & morum ſuorum cenſura ageretur, (ob quam cauſam Pontifices etiam inſequentes à Synodis œcumenicis deinceps abhorruerunt) quia tamen decretis ſuis, & patrum ſuffragijs Conſtantiæ primò, & poſtea Papiæ, Baſileæ Synodi hoc tempore habendæ locus deſignatus erat, ne prævaricator publico Chriſtianorum omnium iudicio haberetur Julianum Cæſarinum S. Angeli Cardinalem legatum conſtituit, vt Concilio ſuo nomine præeſſet. Erat is eo tempore apud Boëmos bello adverſus Huſſitas, poſt revocatum nuper ab eo munere Cardinalem

Fr. Guiciard. lib. 9. & Paul. Iou. lib. 2.

dinalē Wyntonienſem, à Pontifice præfectus. Priuſquàm verò Baſileā proficiſceretur, principio alterius anni, Martino Romæ mortuo, Gabriel Condelmarius, quem à Gregorio XII inter Cardinales Lucę relatum fuiſſe ſuperiùs diximus, V Non. Mart. ſuffectus, & mutato nomine Eugenius IIII dictus eſt. A quo accepta denuò legati poteſtate, Baſileam concedens Concilium ineunte Decembri inchoavit. In eadem Romano Pontifice acerrimè decertatū eſt: nam XV Kal. Mart. decreverunt, Concilium ſtatim à Chriſto habere poteſtatem, cui Pontifex Romanus ſubeſſe debeat; Concilium à Pontifice nec transferri, nec prorogari poſſe; Pontificis eligendi jus penes Concilium eſſe, ſi is tempore Concilij moriatur, ſupremum Eccleſiæ imperium Concilio dari, non Pōtifici; ideóq; ipſi jure ſuo vſi, Alfonſum Diui Euſtachij Cardinalem civitati Avenionenſi præficiunt, & Eugenio interdicunt, ne ante finem Concilij nouos Cardinales cooptaret. Eugenius his decretis commotus, Concilium Baſileā Bononiam edicto ſuo transfert, quam tranſlationem patres Baſileenſis contrario edicto reſcindunt, & Hēricum Cantuarienſem literis vtrinq; datis hinc Baſileam, inde Bononiam evocant. Henricus igitur Synodo Londini indicta XVII Kal. Octob. Epiſcopos & Prelatos conſulit, quid in hoc Concilij Pontificiſq; diſſidio ſtatuendum ſit, & vniverſis placuit legatos alios Baſileam ad patres, alios ad Eugenium pro controverſijs vtrinq; componendis mittendos eſſe, decreto vno denario ex ſingulis proventuum

1431. Seſſ. 2. Seſſ. 4.

Eccleſiaſti-

Eccleſiaſticorum libris præter duos denarios, qui in ſuperiore Synodo concedebantur. Regi etiam mediam decimam tandem conceſſerunt, quam ab ijs Joannes Stafford Epiſcopus Bathonienſis Angliæ Cancellarius oratione diſerta regis nomine poſtulavit, cum quo etiã Gulielmus Lyndewode privati ſigilli Cuſtos nuper creatus ad Synodũ venit. Is inter primarios ejus ſæculi viros ob eruditionẽ & prudentiã ſingularẽ habebatur, & Henrico Archiep. valdè charus, qui eum è Cancellario Sarisburienſe Cancellarium primò Cantuarienſem, dein Curiæ Cantuarienſis officialem conſtituit, & Sacerdotijs aliquot opimis donavit: ab eodem etiam regibus commendatus, ab Henrico V legatus primò ad Hiſpanum, deinceps ad Luſitanum miſſus, jam ſub Henrico VI privati ſigilli Cuſtos, & mox Epiſcopus Menevenſis factus eſt: editiſq; præter alia [b] opera, quæ jam deſiderantur, in Conſtitutiones Angliæ eruditis commentarijs, magnam apud poſteros nominis ſui famam comparavit. Quod opus Henrico noſtro inſcripſit, [c] quẽ etiã ob inſignẽ juris vtriuſq; ſcientiam, juris lucernam appellavit. Tum inferioris Synodi prælati coram Epiſcopis conqueſti ſunt, Vicarios generales Epiſcoporum, Commiſſarios, & officiales eſſe plerumq; juris vtriuſq; imperitos, & nullum in Academijs gradum conſecutos, ideóq; ſanctum, ne quis è tribunalibus Eccleſiaſticis ius diceret, niſi qui gradu aliquo Academico in ea ſcientia inſignitus eſſet. Ita ab ea Synodo omnes diſceſſerunt. In hac autem Synodo commemoravi-

[b] *Io. Bale. de ſcriptor. Angl. Cent. 7.*

[c] *In epiſt. Dedic.*

mus Joannem Stafford Episcopum Bathoniensem Angliæ Cancellarium Joanni Kempe Eboracensi Archiepiscopo suffectum, qui in Cardinalium Collegium nuper allectus Cardinalis titulo Divæ Balbinæ dictus, Cancellarij insignia deposuerat. Inter eum Cardinalem jam creatum & Henricum Cantuariensem acerrima de dignitate cõtroversia mox exorta est. Nam in conventu ordinum Westmonasterij brevi postea indicto, Eboracensis pro Cardinalis gradu primam sedem præ Cantuariense vendicabat, quam iste contra pro antiqua sedis suæ prerogativa sibi meritò asserebat. Hujus causæ cognitione ad Pontificem per mutuas contentiones devoluta, Henricus per literas causam suam defendit, & Antonium de Capharellis Procuratorem suum in foro Romano constituit, qui Henrici nomine proposuit, eum in territorio suo versari, in quo ipsum omnibus præesse æquum sit, è diverso in Eboracense nullum gradus Cardinalitij infra Provinciã Cantuariensem habendam esse rationem; qui à latere Pontificis jam semotus privetur eorum radiorum splendore, quibus à Pontificis præsentia illustretur; cum etiam Episcopus [a] dum sit in alterius Episcopi diœcesi, pro privato, non pro Episcopo habeatur. Eugenius autem sedem suam & ascriptos fratres tuendi studio in Eboracensis partes propensior, Henrico rescribit, Cardinales primum à Pontifice gradum in Ecclesia obtinere; eos nimirum esse augustos illos Sacerdotes, quos Moses XVII capite Deuteronomij denotaverit, fuisse postea à D. Petro

[a] *Abb. ad c. sane 4. de for. comp.*

tos, pro membris corporis ipſius Pontificis habendos eſſe, iiſq; tanquam Cardinibus, Eccleſiam vniverſam inniti. Proinde cum ex ſingularum Eccleſiarum moribus & inſtitutis invaluerit, vt in eadem Provincia presbyter diaconum, illum Epiſcopus, hunc Archiepiſcopus antecedat, multò magis Eccleſiæ œcumenicæ leges vbiq; obſervandas eſſe, vt Cardinalibus omnes poſthabeantur, quia vt illi ſuis Provincijs ſinguli præſunt, ita hi Eccleſiæ œcumenicæ à Pontifice præficiuntur. Demum Henricum hortatur, & rogat, vt Eccleſiæ Romanæ conſuetudini acquieſcens, Cardinalibus faſces ſubmittat, eiq; porrò & ſedi Cantuarienſi omnia patris amantiſſimi officia prolixè pollicetur. Hoc reſcriptũ integrum Gardinali Jacobatius [c] libro ſuo poſtea inſeruit, quem de Concilijs edidit, cum de Cardinalium & Patriarcharum gradibus diſſereret. Quod poſteris fidem facit, Henricum ſtrenuè propugnaſſe Eccleſiæ Anglicanæ dignitatem contra Pontificem Romanum, cujus etiam offenſionem ipſum incurriſſe pro aſſerenda regia majeſtate ſuperius diximus. Verùm Eugenij & Concilij Baſileenſis controverſiæ alterius Synodi anno ſequente occaſionem præbuerunt. Poſtquam enim Eugenius Concilium Baſileâ Bononiam tranſtuliſſet, & à patribus Baſileenſibus de revocando decreto ſuo fruſtra interpellatus eſſet, illi cum Concilio acquieſcere, & Baſileam ante diem ſexageſimum proficiſci edicto ſuo jubent; quod ſi non præſtet, acturos ſe in eum, vt in contumacem, & Pontificatum ei abrogaturos denunciant

[c] *Lib. 1. de Concil. art. 12.*

1433.

nunciant. Idcirco Henricus in Synodo Londinensi VII Id. Novemb. inchoata, Procuratores Cleri & vniversos inferioris Synodi prælatos deliberare & statuere iussit, an Pontifici pro arbitrio suo Synodū œcumenicam dissolvere fas esset, & si Basileenses patres, deturbato Eugenio, alium substituerēt, huic, an illi obtemperandum esset? Ad quæ postulata Thomas Bekyngton officialis Curiæ Cantuariensis post aliquot dies eorum nomine respondit, Cōcilium solo Pontificis iussu dissolui posse, & ab Eugenii side non esse discedendum, quamvis Basileæ alter Pontifex crearetur. Quam etiam sententiam Episcopi omnes in superiore Synodo secuti sunt. Apud nos enim à patribus Basileensibus alienari iampridem ceperant plurimorum voluntates ex illius Synodi decreto, quod antiquatâ consuetudine decernendi per suffragia nationum, ad arbitria quorundam delegatorum omnia revocabat; & propterea legati nostri, qui Basileæ iam erant, Thomas Episcopus Wigornensis, Willielmus Prior Ecclesiæ Norwicensis, Thomas Brouns Decanus Sarisburiensis, Petrus Patrich Ecclesiæ Lincolnensis Cancellarius, Robertus Borton Lincolnensis Præcentor, Joannes Sarysbury sacrarum literarum Professor, Joannes Symondisborough in decretis licentiatus, ab eo provocarunt; idémq; domi hocipso tempore præstitit Gulielmus Lyndewode regis procurator, appellationis formulâ conceptis verbis recitatâ, in qua de decreti vitio protestatus est, quòd iste decernendi modus tum regi, tum Ecclesiasticorum, ordi-

ordinúmq; regni privilegiis in poſterum fraudi eſſe poſſet. Inde de decernendo ampliore Legatorum numero cum Synodo egit Henricus, quòd è legatis ſuperioribus aliquot Baſileę fatis ceſſerant. Ergo delecti ſunt octo Doctores Theologiæ, & Juris vtriuſq; Baſileam tranſmittendi, addita conditione, ſi à patribus ſine novi alicujus juriſiurandi formula admittantur. In Gallia jam res noſtræ indies inclinabant, deficientibus civitatibus primarijs ad Carolum, nuper Rhemis quidem ſplendido apparatu inauguratum; ideóq; Bedfordienſi, qui nuper in Angliam venerat, & Gloceſtrenſi fratribus è rep. viſum eſt novum exercitum conſcribere, & pro pecunijs exorandis Joannes Staffordus Bathonienſis Cancellarius Angliæ, Comites Warwicenſis & Sariſburienſis, Cromwellus Theſaurarius, Scropus, & Tiptoftus Barones ad hanc Synodum miſſi ſunt. Ibi Cancellarius oratione eleganti demonſtrat afflictam rerum Gallicarum conditionem, & ærarij publici anguſtias, tum vniverſos obteſtatur, vt regi & reip. ſubveniant. Illi primò palam recuſant, obtendentes exhauſtas eſſe Eccleſiaſticorum opes aſſiduis in vſus bellicos pecuniarum erogationibus, rapinis proviſorum familiæ regiæ, & iniquis ad tribunalia regia evocationibus: Sed accedentes ſubinde alij proceres, Comes Huntingdonenſis, Hungerfordus, Audeleius, & Cornwallius Barones, & repetitis rationibus ſuperioribus, enumeratiſq; porrò immenſis regum noſtrorum in Eccleſiam beneficijs, tandem decimæ dodrantem impetrarunt. Graviter enim

enim tũ temporis Ecclesiastici de Iudicum Regiorũ, & juris municipalis professorum injurijs querebãtur, quòd Sacerdotes ad eorum tribunalia contra ius & fas raperentur, quòd Judicum Ecclesiasticorũ potestas iniquis eorum prohibitionibus cohiberetur, & præsertim quòd gravissimam regis Richardi II contra provisores editæ sanctionem interpretatione veteratoria detorquerent in eos, qui de ijs causis in foro Ecclesiastico cognoscerent, quas ipsi sui juris esse contenderent. Quæ causa Henricum compulit ad aliam Synodum post annum indicendam
1434. Londini Non. Octob. in qua oratione vehementi testatur, quàm sollicitus sit, ne quid detrimenti Ecclesia Anglicana sub administratione sua capiat, & vt ad dignitatem antiquam revocata ab iniusta illius juris interpretum tyrannide vindicetur, omnésq; in commune cõsulere jubet, qua ratione de propulsandis hisce calamitatibus ab ordine suo prospici posset. Verùm coorta in civitate pestilẽtia à Synodo mox dimissi sunt. Tantùm Fridesvidæ Academiæ Oxonien sis tanquã Divæ Tutelari dies solẽnis decernitur, & Christianorum consortio ijs interdicitur, qui de Ecclesiæ privilegijs & jurisdictione derogarent. Ab hoc tempore provinciæ suæ administrationi diligentèr incubuit, nullâ per tres annos Synodo indicta, donec ærarij regij inopia ad sustinendos belli Gallici sumptus Ecclesiasticorum subsidio indigeret. Burgundionis enim ad Gallum defectio, & Bedfordiensis mors vehementer res nostras afflixerunt, quæ in annum sequentem incide-

runt

runt. Siquidem interventu Eugenij, & Concilij Baſileenſis, in vrbe Atrebatum convenerunt tum tẽporis oratores ad pacem ineundam à rege noſtro, à Carolo, & à Burgundione miſſi, vbi noſtris & Gallis ob immodicas conditiones vtrinq; poſtulatas diſſidentibus, Burgundi tandem cum ijs conciliati ſunt; & mox Bedfordienſis Galliæ Prorex morbo extinctus eſt: cujus mortem ingens rerum mutatio brevi eſt ſecuta. Nam Pariſienſes conſpiratione clam facta, noſtros anno ſequente civitate ejiciunt, eorúmq; exemplo commotæ civitates plurimæ, & Gallorum populus ferè vniverſus Carolo quaſi fato quodam vltrò ſe dediderunt. Igitur ad conſervãdas Galliæ reliquias Gloceſtrenſis cum exercitu maximo & inſtructiſſima navium claſſe Caletum traijcit, quod eo tempore à Burgundo oppugnabatur, & ad novum militum delectum habendum rex literis ſuis Cantuarienſem interpellat, vt cum ſuis de pecunijs decernendis agat. Ille autem à Provinciæ ſuæ Epiſcopis & prælatis ad Synodum Londinenſem vocatis prid. Kal. Maij integrum decimam facilè obtinuit, quòd ſummo Galliæ recuperandæ deſiderio omnes afficerentur. Inſederat jam diu Henrici animo propoſitum cõſtituendi inſigne aliquod Eccleſiæ, religioni, bonis literis, nominiq; ſuo monumentum in Academia Oxonienſe, quam pius alumnus ornatiſſimam eſſe cupiebat. Etenim exhauſtis tam publicis, quàm privatis ferè omnium facultatibus ex belli Gallici diuturnitate, tanta erat tum temporis Academiæ illius vaſtitas & ſolitudo, vt

1436.

1437.

aulæ & hoſpitia pleraq; olim ſtudioſis refertiſſima inquilinis carerent, & ex multis Academicorum millibus, quæ eò olim convolaverant, ne vnum ſupereſſet, quod [f] ipſi literis ad Henricum & patres in Synodo convocatos miſſis gravitèr jam deplorabant. Vt igitur literas inopia publica afflictas munificentia ſua ſublevaret, in Suburbijs Oxonij ſeptentrionalibus ædes quadrata forma collegio conſtiendo ſatis amplas & magnificas nuper conſtrui iuſſerat, operéq; pœnè perfecto, ſiue in ſtructura deſideraretur elegantia, ſive loci ſitus non placeret, mutato animi propoſito eas donavit monachis Divi Bernardi religionem profeſſis, vt in ijs novitij ab omnibus illius ordinis cœnobijs Oxonium miſſi, artibus & ſacris literis operam darent, eaſdémq; poſtea communi cœnobiorum calamitate fiſco addictas Thomas White Mercator Londinenſis & eques auratus, vir in literas propenſiſſimus, ab Henrico VIII redemit, ibíq; clariſſimum Divi Joannis Baptiſtæ Collegium inſtituit, è quo deinceps prodierunt plurimi in ſcientijs pleriſq; & præſertim in ſtudijs ſacris viri inſignes, qui propagando in Eccleſia Anglicana Evangelio fæliciſſimè inſudarunt. Exemplo ſanè optimo vir prudentiſſimus demonſtrabat ſacras & auguſtas ædes impuris monachis ademptas, literatis, egenis, aut publicis Eccleſiæ reipublicæue commodis applicandas fuiſſe, quas privatorum avaritia, luxuriáue vbíq; per nefas invadebat. Henricus verò alium locum Collegio exſtruendo in media Civitate juxta Baſilicam Divæ Ma-

[f] *Epiſt. Acad. Oxon. 125. in Archiv.*

riæ

riæ deligit, ſtudioſis perquàm commodiſſimum. Ibi domus à poſſeſſoribus coëmptæ ſolo æquantur, area quadrata deſignatur, primus fauſti ædificij fundamento IIII Id. Februar. hoc anno lapis ſubijcitur, operíq; curando præficitur Joannes Druell vir ſacris ordinibus initiatus, qui ſummam in eo munere fidem & diligentiam deinceps adhibuit. Eugenius interea patrum Baſileenſium edicto monitus (vti jam diximus) & accedente Sigiſmundi Imperatoris authoritate, qui cum magno principum Germanicorum comitatu Baſileam venit, Concilio Bononienſe revocato, Baſileenſe confirmat, miſſis eò legatis ſuis Cardinale S. Crucis, & Epiſcopo Patavino, qui cauſam ſuam tuerentur. Ibi ſumma cum lætitia accipiuntur Joannis Paleologi Grecorum Imperatoris & Joſephi Patriarchæ Conſtantinopolitani oratores, qui nunciant Imperatorem, Patriarcham, & Græcos patres ad Concilium venturos pro cõponendis Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis de fide Chriſtiana controverſijs, modo de incolumitate ſub Concilij fide publica ijs caveatur, & itineris ſumptus ſuppeditẽtur. Vtrumq; patres vniverſi ſtatim polliciti ſunt, & miſſis Conſtantinopolim legatis ſuis ſpoponderunt. Verùm mortuo hoc anno Sigiſmundo Imperatore viro magnanimo & prudente, Eugenius metu ſolutus, Concilium Baſileã Ferrariam revocat, datíq; in Angliam illicò literis Henricum regem rogat, vt oratores ſuos Ferrariã mittat, & Cantuarienſi mandat, vt Epiſcopos ſuæ provinciæ vniverſos ad Synodum ineunte anno no

Seſſ. 16. Concil. Baſil.

Seſſ. 19. 24.

Seſſ. 29.

1438. vo convocatos Ferrariam proficiſci iubeat. Idem reliquis etiam Principibus Chriſtianis, & Epiſcopis vniverſis per literas eodem tempore Eugenius denunciat: At Baſileenſes patres interdicto contrario Chriſtianos omnes Ferrariam accedere vetant. Ingrata erant gentibus ferè vniverſis iſta Eugenij prævaricatio: Itali enim pleriq; Germani, Hiſpaniq; Baſileenſibus obtemperabant, & Carolus VII Gal-

Seſſ. 32.

liæ rex non modò prælatis ſuis profectionem [g] Ferrariēſem interdixit, verùm etiam Eugenio infeſtus, vocato Avarici Biturigum ordinum regni ſui conventu, contra annatas, proviſiones, & rapinas Pontificias Pragmaticam ſanctionem edidit, quæ nihil aliud ferè, quàm Concilij Baſileenſis decreta complectebatur, è qua in regno ſuo jus dici voluit: eáq; Pontificum Romanorum in Gallia imperium diu coërcuit vſq; ad [h] Ludovici XII tempora, qui precibus Leonis X Pontificis devictus, eam tandem antiquavit. Verùm noſtri Eugenio ferè omnes favebāt. Nam rex primò inſignes aliquot legatos Ferrariam profecturos deſignat, & Epiſcopi ad Synodum IIII Kal. Maij à Cantuarienſe evocati ſumptus ijſdem pro dignitate præſtādos decreverunt, quos tamen cleri procuratores in inferiore Synodo propenſioribus in Concilium Baſileenſe ſtudiis denegarunt; tantum cœnobiorum procuratores è ſingulis proventuum libris quatuor denarios conceſſerunt. In eadem Synodo Londinenſi Henricus de recente Eugenij injuria graviter conqeſtus eſt: quòd is pro poteſtate ſua Eccleſiam Elienſem Ludovico

[g] *Panor. tract. de Concil. Baſil. n. 6. Carol. Moline de Monarc. Franc. n. 149.*

[h] *Petr. Rebuff. tract. de nominat. queſt. 2. n. 2.*

dovico Rhotomagenſi Archiepiſcopo commendaſſet, ejuſdémq; adminiſtrationem diplomate ſuo contuliſſet: ideóq; vniverſos deliberare juſſit, quomodo, rei à Pontificibus nunquam adhuc tentatæ occurri poſſet. Et certè exemplum poſteris periculoſum fuiſſet, niſi Philippus Morgan tum temporis Elienſis Epiſcopus Rhotomagenſi ſuperſtes conatum Pontificis irritum reddidiſſet. Deinde coram Synodo prid. Non. Octob. ejuſdem anni prorogata Richardus Carpenter Academiæ Oxonienſis Cancellarius vtriuſq; Academiæ nomine peroravit, vt decretum de collocandis beneficijs in eos ſolos, qui gradibus Academicis ornati eſſent annis hujus ſeculi XVII & XXI, in aliquot annos prorogatum, ijs jam elapſis iterum confirmaretur. Idémq;, rege jam per literas ſuas à Synodo poſtulante, vniverſi facilè conceſſerunt, adiectis conditionibus, quæ in ſuperioribus decretis interpoſitæ, erant. Ferrariæ jam inchoaverat Concilium Eugenius, eóq; Joannem Palæologum Imperatorem & Epiſcopos Græcos precibus & pollicitationibus adduxerat, & exorta peſte Florentiã cætum transfert, ineũte altero anno. Vbi poſt longas de proceſſione ſacroſancti 1439.
ſpiritus, de igne Purgatorio, de primatu Romani Pontificis, alijſq; cõtroverſijs inter vtramq; Eccleſiã diſputationes, Græci qui intererant, in Romanorum ſententiam deſcendebant. Quos ideo tamen reliqui Græci ita execrati ſunt, vt eorum morientium corpora Chriſtianorum more ſepeliri paſſi non eſſent, ipſiq; ne ab vnico priſtinę fidei articulo diſce-

Sess. 33. dere vellent. Basileæ interea patres Eugenij pervicaciâ irritati, iterum pro jurisdictione sua pronunciant, Pontificem Romanum Concilio subesse: Concilium à Pontifice non posse dissolui, transferri, aut prorogari; Eugenium quòd hæc omnia tentaverit hæreticæ pravitatis reum esse; eúmq; præterea cõtumaciæ, simoniæ, periurij, impietatis damnatum Pontificatu dejiciunt, & delectis triginta duobus viris insignioribus ex quatuor nationibus Italorum, Gallorum, Germanorum, & Hispanorum (nam nostri omnes Ferrariam discesserant) & demandata ijsdem Pontificis novi eligendi potestate, Amedeus dux Subaudiæ, qui relicto principatu filio suo in eremum secesserat, Pontifex salutatur, & Felix V nuncupari voluit. Erant tum Basileæ duo longè præclarissimi Jurisconsulti Abbas Panormitanus, & Ludovicus Romanus, legati ab Alfonso Magno Arragonum rege ex Italia missi, illi orationibus frequentissimis coram Concilio de ipsius potestate supra Pontificem disserere, & Eugenij facta damnare tanta subtilitate simul & facundia, vt nemo auderet eorum dicta refellere: idémq; scriptis suis posterioribus sæculis consignatum reliquerunt. Nam Panormitanus * libello pro Basileense Concilio contra Eugenium edito demonstrat angustiorem esse Concilij, quàm Pontificis potestatem, Pontifici in Concilium nullum jus esse, Concilio contra Pontificem subijci, ab eo in jus vocari, coerceri, & dimoueri posse, eásq; pœnas in Eugenium contumacem fidei desertorem, Ecclesiæ hostem, simoniacum

1 Æne. Sylv. lib. 2. de act. Concil. Basil.

* Panorm. tract. de Concil. Basil. in 5. vol.

acum, perjurum, ſicarium rectè conſtitutas eſſe: & de Concilij ſupremo in Pontifices imperio alibi ſæpe in [l] commentarijs agit: Ludovicus autem Romanus in reſponſis ſuis diſſerit, à [m] ſententia Pontificis ad Concilium rectè provocari, Pontifici concilium [n] dimittenti non eſſe obtemperandum, quin Pontificem ipſum [o] gradu ſuo à Concilio poſſe ſpoliari: vir (inquit [p] Æneas Sylvius) non Roma tantũ ſed cœlo dignus, nec admirationi, ſed ſtupori futurus, ſi ætatis tempora duplicaſſet: illum autem fortuna Italiæ invidit, quæ virum vix trigeſimum annũ ætatis egreſſum per peſtem Baſileæ tum abſtulit. Jntererat enim Baſileenſi Concilio Æneas Sylvius, eidémq; operam ſuam adhibuit, laudatis ijs omnibus, quæ contra Eugenium geſta ſunt, editiſq; duobus libris, in quibus illius Concilij hiſtoriam deſcripſit. Quos tamen Pontifex poſtea factus, & Pius II dictus, mutato cum fortuna animo, abolitos cupiens revocavit. Sanè iſtam de Concilij in Pontifices Romanos poteſtate, ſententiam [q] Juriſconſulti tuebantur, quamdiu dicendi, ſcribendiq; libertate vſi ſunt, donec poſteriore ſeculo in Pontificum ſervitutem redacti iis abblandiri inciperent, & [r] damnato expreſſim Concilio Baſileenſe, Pontifices tãdem ſupra Concilium & Eccleſiam vniverſam evexerunt, & imperium illud adeo ſedi Romanæ affixum eſſe [s] Theologi deinceps aſſeruerunt, ac ſi Pontifex nec illud exuere, nec ſeipſum Concilio quavis ratione ſubijcere poſſit. Priuſquam exiret hic annus, in quo Baſileæ iſta gerebantur, Henricus aliam Synodum

[l] *Panor. ad c. ſignificaſti. n. 4. de elect. ad c. licet de vitanda. n. 8. eod. tit. ad c. fraternitatis n. 1 de hæret.*
[m] *Rom. conſ. 521*
[n] *Rom. conſ. 522*
[o] *Rom. conſ. 523*
[p] *Æne. Sylu. lib 1. de act. Concil. Baſil.*
[q] *Gl. in c. ſi Papa diſt. 40. Archid. Gemin. & Franc. ad c. in fidei favorem. de hæret. in 6. Card. Z. b. conſ. 150. Auchar. conſ. 181. Felin. ad c. ſuper literis n. 21. de reſcript. Io. Royas. de hæret. n. 518. Fr. Marc. deciſ. 944.*
[r] *Card. Iacobat. lib. 3. de Concil. n. 85. Hier. Albanus de poteſt. Pap. n. 240. Cataldin. de Boncompag. de poteſt. Pap. n. 31. Alſon. Hoied. de benefic. incompat. par. 1. n. 86.*
[s] *Card. Bellar. lib. 2. de Concil. cap. 18.*

nodum Londini vocavit XI Kal. Decemb. cui adverſa valetudine impeditus eo die intereſſe non potuit: ſed poſt aliquot dies accedens à lachrymis vix abſtinuit, dum oratione copioſa graviſſimas Eccleſiæ ærumnas recitaret, pœnis illis Iudicibus Eccleſiaſticis quotidiè irrogatis, quæ in proviſores lege illa (quæ vulgò de Præmunire appellatur) ſanctæ ſunt, & clericis promiſcuè ad Judicum Civilium tribunalia evocatis. Ideo ab omnibus conſtitutum eſt, ſupplicem libellum regi Eccleſiaſticorum nomine ab Henrico eſſe porrigendum, in quo demonſtrant pœnas lege à Richardo II promulgata ſanctas in eos, qui in foro Pontificio Romæ, aut alibi ſubditum regis in jus vocarent, ſubdola Juriſconſultorum municipalium interpretatione per calumniam interqueri in eos, qui in foro Eccleſiaſtico apud nos agant de re aliqua, cujus cognitionem ipſi ſibi vendicent: unde deterritis omnibus ab illo foro juriſdictio Eccleſiaſtica valdè imminuta ſit, & privilegia Eccleſiæ à deceſſoribus ſuis conceſſa eluſoria reddantur. Ideirco regem obteſtantur, vt contraria lege lata in publicis regni comitijs decernat, pœnas illas ad eos ſolos ſpectare, qui actiones, reſcripta, aut inſtrumenta publica Romæ, aut alibi extra Angliam impetraverint, & ne ex ea in quempiam agatur, qui in foro Eccleſiaſtico hujus regni de jure experiatur; cum judices Eccleſiaſtici juriſdictionis ſuæ terminos egreſſi prohibitionibus & alijs pœnis legitimis coerceri poſſint. Rex autem Henrico pro ordine ſuo intercedenti reſpondit, ſe in proximis

16. R. 2. 15.

regni

regni comitijs de ea ſupplicatione cogniturum, interea curaturum, ne Judices ſui, niſi cauſa priùs à ſeipſo aut proceribus conſilij ſecretioribus probatâ, quempiam ea lege arceſſant. Quæ benigna regis reſponſio ita vniverſis placuit, vt mox integram decimam regi concederent, adjecta nominatim conditione, ne bona & beneficia Collegij omnium Animarum ea conceſſione tenerentur. Ab eo tempore Henricus nullam Provinciæ ſuæ Synodum habuit, quin cogitationes omnes, quantum per publicas curas liceret, perficiendo Collegio adhibuit, quod Muſis ſacrum eſſe cupiebat. Jam enim muris ædificij ſplendidis iuxta & magnificis artifices tectum accommodare cæperant, fundóſq; & prædia fundator comparaverat, quorum prouentus perpetui alumnis ſuis ſuppeditarentur, eáq; omnia ſupplici-ter ad regem defert, obteſtatus, vt Collegium ſuo nomine inſtitui pateretur, quod regij nominis ſplẽdorem & authoritatem Collegio legitimè conſtituendo magni momenti eſſe Juriſconſulti arbitrarentur. Erat rex propenſiſſimo animo in Eccleſiam & literarum ſtudia, & Cantuarienſem compatrem ſuum ſummo amore ſimul & veneratione proſequebatur. Igitur ædes iſtas fundis prædiiſq; omnibus à compatre ſuo coëmptis donatas diplomate ſuo Collegium eſſe iuſſit, privilegijs ampliſſimis auxit, eiq; poteſtatem conceſſit Cuſtodem & Socios deſignandi, leges porro & ſtatuta condendi, quibus ipſi cum poſteris ſuis parerẽt. Henricus itaq; Anno ſequente Oxonium venit, Sacellum Collegij

Iolennibus ceremonijs luſtratũ conſecrat, Richardũ Andrew. Legum Doctorem & Cancellarium Cantuarienſem in Cuſtodem præficit, viginti viros lectiſſimos ex vniverſo Academicorum cœtu, Socios conſtituit, iiſq; viginti alios in ſocietatem ſuam cooptandi poteſtatem fecit; è quibus viginti quatuor artium & ſacrarum literarum, reliquos ſedecim Juris Civilis atq; Canonici vo huit ſtudijs incumbere. Porrò vniverſos alũnos ſuos juſſit Hen. V, Th. Clar. Ducis, procerum, militúmq;, qui in bello Gallico occubuiſſent, & Chriſtianorum demum omnium memoriã celebrare inter divina officia pro ratione temporum peragenda: religione vti videtur perculſus, quòd illius belli author & inuſor fuiſſet, in quo homines innumeri animas effudiſſent; ideóque Collegium ſuum Animarum omnium fidelium defunctorum de Oxonia appellari ſtatuit. Tum Sacellanos duos, Choriſtas aliquot, & ſervos adjecit, qui publicis Collegij muneribus inſerviret. Deinceps leges & ſtatuta præſcripſit, ad quæ vniverſorum ſtudia, mores, officia, & emolumenta exigerentur. Deniq; acceptis à Johanne Druell operis hucuſq; confecti rationibus, ædificio tum intrinſus expoliendo, tum extrinſecus amplificando curatorem præficit Rogerum Keys, qui poſtea in locum ſuffectus eſt Cuſtodis. Nam clauſtra, & aliqua ædificij pars, quæ in maximam civitatis plateam proſpicit, partim Henrico ſuperſtite, partim poſt ejus obitum conſtructa fuiſſe perhibentur. De cætero poſt conſtitutum Collegium nihil ab Henrico publicè geſtum

ſtum ſive in actis publicis deſcribitur, ſive ab hiſtoricis eius ſæculi proditum eſt; tantum commemorantur aliquot eximia illius in Academiam Oxonienſem & Eccleſiam Cantuarienſem beneficia, quæ ſupremam laudibus ſuis periodum adijcient. Inchoatum jampridem Oxonij erat munificentia præſertim Humfredi Ducis Gloceſtrenſis excelſum & ſplendidum illud ædificium, cujus pars ſuperior bibliothecæ, inferior publicæ Scholæ Theologorũ deſignata eſt. Ad hoc opus Henricus haud exiguã pecuniarum ſummam contulit, & cum Epiſcopis, proceribúſq; ad conventum ordinum Weſtmonaſterium evocatis vehementèr egit, vt ſinguli aliquid erogarent, quæ omnia in [t] literis ab Academia ad eum datis officioſè recognoſcuntur. Donavit etiam Academiæ ducentas marcas, à tribus artium Magiſtris, duobus regentibus, vno non regente quotannis eligendis, ſub juramenti religione cuſtodiendas in ciſta publica, è qua Academiæ ad vſum publicum centum ſolidos, cuilibet Collegio quinq; marcas, Magiſtro artium quadraginta ſolidos, licentiato & Bacchalaureo in qualibet facultate duas marcas, Scholari vnam mutuò accipere liceret, ea lege, vt ſinguli pignore idoneo interpoſito priùs caverent, itémq; pecuniâ infra menſem ſolutioni præſtitutum non reddita, diſtraheretur. Optimè porrò de Academicis meruit conſtitutione illa in Synodo Londinenſi, eo rogante, edita, quam ſuperiùs recitavimus de beneficijs Eccleſiaſticis in eos ſolos conferendis, qui graduũ Academicorum

[t] *Epiſt. Acad. Oxon. 16.*

insignibus ornati essent. Quod illi summi beneficij loco habuerunt, eíq; gratias immortales sæpissime eo nomine [u] egerunt, quòd viri omnium scientiarũ cognitionem adepti ante eam constitutionem editam in Academia conseneſcerent. Isia verò, aliáque plurima in Academiam ab eo collata beneficia in Epistolis Academicis honorificè prędicantur: quorum vt perennis esset memoria, decreto [x] Academiæ publico sancitum est, vt nomen ipsius inter Mecænates ascriptum à Sacellano Academiæ scholas quotannis obeunte recitaretur, & vt solennitèr fieret pro eo sacrum anniversarium eodem die quo ipse è vivis excessurus esset. Illud enim jure optimo ei debebatur, qui Academiam duobus Collegijs, & tot donarijs publicis illustrasset, prętèr privatam ipsius in multos Academicos indigentiores beneficentiam; quibus singulis annuum proventum aliquem suppeditabat, quod ex privatis rerum suarum rationibus etiamnum constat. Cantuarienſem etiã Ecclesiam sedem suam plurimùm ornavit: Ædi Christi restaurandæ, construendis Bibliothecæ & campanili magnam pecuniarum vim erogavit, gemmas & ornamẽta plurima ad sacrorũ vsum, librósq; magni precij ex omni scientiarum genere Bibliothecæ donavit: eaq; omnia à Priore & Monachis Cantuarienſibus in publico instrumento inter acta Cantuarienſia descripto enumerantur. In quo ipsi vicissim pollicentur, corpus eius post mortem suam impositum iri mausoleo, quòd ad partem presbyterij septentrionalem ipse jam exstrui insserat, eúmque

[u] *Epiſt. Acad. Oxon. I. 124. 125. 143. 144. in Archiu.*

[x] *Stat. ciſt. Chich in Archiu.*

que locum nemini vnquam sepeliendo permissum iri, idq; se & successores suos perpetuò Curaturos. Deniq; Ecclesiæ Croydonensi ædificandæ, porro-que Roffensi multùm impendit. Reliqua taceo, ne cuiuslibet exigui doni enumeratio illustriora eius facta imminuisse videatur. Ita relictis vbiq; pietatis & liberalitatis suæ monumentis, senio confectus ad cœlos migravit pridiè Idus Aprilis, anno salutis MCCCCXLIII. Corpus sepulchro, vti jam dirimus, à se constructo illatum est, in cuius parte superiore statua ipsius marmori candido affabrè incisa conspicitur, & è latere ascribitur hoc Epitaphium. *Hic iacet* HENRICVS CHICHELE *Legum Doctor, quondam Cancellarius Sarum, qui anno septimo Henrici IIII Regis ad Gregorium Papam XII in ambasciata transmissus, in civitate Senensi per manus eiusdem Papæ in Menevensem Episcopum consecratus est: Hic etiam Henricus anno secundo Henrici quinti regis in hac sancta Ecclesia in Archiepiscopum postulatus, & à Ioanne Papa XXIII ad eandem translatus est qui obijt anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio mensis Aprilis die XII.* Henrico mortem deplorata reip. conditio subsecuta est. Nam Margareta Regina, virilis ingenij fæmina, initis cum Gulielmo Polo Duce Suffolciense consilijs, Regem & rerum administrationem ad suum arbitrium revocat: inde principes in diversas factiones abeuntes, populum vniversum exactionibus oppressum vnà trahunt. Tum Galli, qui Regi nostro obtemperabant, discordijs nostris commoti ad Carolum deficiunt,

amissâ primò Normannia, postea Aquitaniâ vniuersa, trecentesimo ferè anno, postquam Henricus II eam acceperat. Domi seditionibus, foras bello externo laboramus: nam Cantiani Duce Joanne Caddo armis arreptis tumultuantur; & fines nostros hinc Galli ad oram Cantianam, inde Scoti Limites regni Septentrionales invadunt; & quod miseriarum vltimum habetur, familia Eboracensis, arreptâ hinc occasione, bellum illud intestinũ omnium grauissimum concitat, in quo Henricus Rex bis in acie captus, semel ex Anglia fugere coactus, totiesq; per fortunæ ludibrium regno restituus, demum ab Edvardo IIII vitâ simul & imperio spoliatus est. Proinde mortem HENRICVS obijt opportunam, & à posteris elogium meruit tum prudẽtiæ, cuius consilijs innixa Resp. eo sublato vnà collapsa est, tum fælicitatis, quem Deus Opt. Max. tot calamitatibus iam imminentibus superesse noluit.

FINIS.

QVÆ de publica Eccleſiæ aut Regni adminiſtratione hîc traduntur, ab Hiſtoricis noſtris & Gallicis deſumpta ſunt, qui illius ſæculi res deſcripſerunt: reliqua quæ ad Eccleſiam Anglicanam & ad Henricum Chichele ſpectant, petuntur è libris Actorum publicorum D. Archiepiſcopi Cantuarienſis, quæ ab Actuario Vicarii Generalis diligenter cuſtodiuntur, & è quibuſdam Codicibus MSS. quos Robertus Cottonus Eques Auratus mihi ſuppeditavit. Iſtud Lectorem intelligere volui, tum vt conſtaret de eorum fide quæ hîc perhibentur, tum ne marginem aſcriptis vbiq; authorum nominibus & teſtimonijs conſpergere neceſſe eſſet.

Errata.

Fol.9.lin.8.lege ſciſcitari. 23.*lin.7.dele* Primus.*eod.lin.antepen.in marg.* Rebuff.31 *lin.* 23. *lege* tuo. 43.*lin.* 23. Georgij. 47.*lin.* 1. Criſpiniani. 38.*lin.6.* ſacrâ.*dele* 49.*lin.*22.*dele* non. 53.*lin.*21 diſertè. 55.*lin.*27.quinquaginta.56.*lin.*18. Monachíve.58. *lin.* 5.Cæſaroburgum.*lin.*11.Pontlarchæ.60.*lin.penult.*ejeravit 62.*lin.penult.*poſt procur.,. 66.*lin.*7. Paniſcholæ.67.*lin.*7.diſceptaret.*lin.* 27.Vicennarum.70.*lin.*4.*&* 5.*dele* accẽtũ vtrobiq;*lin.*17.utrumq;. 71.*lin.*23. decimas. 75.*lin.*24.Vernolium. 78.*lin.ante penult.*of pro as.81.*lin.*3.quem.*lin.*19.tum.82.*marg.*playdoiez. 84.*lin.*6.Cromwello.85.*lin.*14.damnati.87.*lin.* 9.Patanim.93.*lin.*10.*dele* nuper.& pro quid.*lege* pridem. 94.*lin.* 21.*dele* tanquam. 95.*lin.*21.integram.98.*lin.*12.annatas.100.*lin.penult.*demoveri.107.*lin.*22.Henrici.